

Examensarbete inom Landskapsingenjörsprogrammet.

ATT UTFORMA EN HINDERBANA FÖR BARN

Lilly Bengtsson

Examensarbete 2007:7
LTJ-fakulteten, Alnarp
ISSN 1651-8160

FÖRORD

Här vill jag ta tillfället i akt att tacka alla som hjälpt mig med min uppsats. Montessoriskolan i Lund som gav mig uppslaget, Medarbetarna på Astrid Lindgrens Värld, Skånes Djurpark och Tosselilla som låtit mig komma och titta på hinderbanorna och även svarat på en del frågor. Jag vill även särskilt tacka Märit Jansson som i egenskap av inofficiell biträdande handledare gett mig mycket av den hjälp jag behövt för att få ihop uppsatsen samt min mamma som tvingats korrekturläsa allt för att detektera mystiska meningsbyggnader.

Lilly Bengtsson
06-12-06

SAMMANFATTNING

Bakgrunden till arbetet är att en montessoriskola i Lund tog kontakt med SLU i Alnarp och ville få någon som kunde projektera en hinderbana till dem för att göra deras skolgård roligare och samtidigt fungera som motorisk träning. Det var dock barnen själva som hade önskat en hinderbana. Arbetet som skapats till följd av detta har som syfte att ta fram idéer och inspiration kring utformning av hinderbanor samt att konkretisera dessa i en ritning. Jag har dock begränsat arbetet till att bara gälla normalutvecklade barns motoriska utveckling och jag tar inte upp något om de eventuella psykiska och sociala effekter som en hinderbana och lek på denna skulle kunna ge.

Frågeställningen som jag arbetat efter blev följande:

Hur projekterar man en hinderbana för barn

Som ger dem den motoriska träning de behöver?

Som stimulerar till användning?

Som är säker?

Hur väl stämmer mina teorier med Eva Norén-Björns gällande hinderbanors popularitet

Där andra frågeställningen kom till efter att jag läst i hennes undersökning om lekplatser att hon kommit fram till att hinderbanor inte var bra alls, och inte intressanta för barn.

Jag genomförde således en litteraturstudie inom ämnena barns lek och motoriska utveckling samt om säkerhetsnormer. Utifrån denna litteraturstudie sammanställde jag en checklista med saker som är viktiga att tänka på när man utformar en hinderbana. Detta ligger sedan till grund för de observationsprotokoll jag använt mig av när jag studerat befintliga hinderbanor, för att se om de är lämpliga ur motorisk synvinkel, leksynvinkel och säkerhetssynvinkel. Jag valde ut fem hinderbanor; Astrid Lindgrens Värld i Vimmerby, Skånes djurpark, Tosselilla som nuförtiden har två hinderbanor, Jordbodalen i Helsingborg samt Djungellekplatsen i Malmö. I studierna kom jag fram till att de flesta hinderbanorna följer säkerhetsnormerna, men att det är andra normer som kanske borde ställas upp för en hinderbana för att det skall vara riktigt relevant. Jag kom också fram till att en hinderbana inte används särdeles mycket till lek och att det nog är något som ligger i dess natur, det går för fort för att man skall hinna leka något på den utan att vara ivägen.

Jag kom fram till att när det gäller motorisk träning måste element som balans, spring, hoppning, krypning och häng/gung/släng hinder finnas med, men vara anpassade efter den åldersgrupp som skall använda dem. För att stimulera till användning behöver hinderbanan ha ett tydligt sammanhang som knyter ihop den till just en bana, samt med sin omgivning. Man kan inte bara strö ut ett "gäng" hinder och tro att någon skall inspireras till att använda dem. Att börja med en portal kan vara ett steg i rätt riktning, att bara satsa på hinderbanor i äventyrsparker eller på skolgårdar kan vara ett annat. Att involvera barnen i skapandet är också en värdefull åtgärd. Det är variationen som är den viktiga. Säkerhetsmässigt bör man göra de dolda farorna uppenbara och lita på att barnen klarar av dem själva. När det gäller Eva Norén-Björns studie anser jag att hon har rätt när det gäller hinderbanor på lekplatser, de är inte populära, men de andra hinderbanor som jag studerat som finns på riktiga äventyrsvärlidar har varit väldigt populära, alltså rätt sak på rätt plats.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD	I
SAMMANFATTNING	II
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	III
1 INLEDNING.....	6
1.1 SYFTE.....	7
1.2 AVGRÄNSNING	7
1.3 FRÅGESTÄLLNING	7
2 METOD	8
2.1 TILLVÄGAGÅNGSSÄTT.....	8
2.2 LITTERATURSTUDIEN	8
2.3 UNDERSÖKNINGEN	8
2.3.1 Genomförande	9
2.3.2 Kritik.....	10
2.3.3 Generaliserbarhet.....	11
2.4 OFÖRUTSEDDA FÖRÄNDRINGAR	11
4 BARNS LEK OCH UTVECKLING	12
4.1 OM LEK	12
4.2 LEK FÖR MOTORISK UTVECKLING.....	13
4.3 ATT STIMULERA TILL LEK.....	15
5 SÄKERHET	18
5.1 ALLMÄNT	18
5.2 SÄKERHET OCH HINDERBANOR	18
6 CHECKLISTA FÖR STUDIEN AV BEFINTLIGA HINDERBANOR	20
7 RESULTATET AV HINDERBANESTUDIEN	21
7.1 HINDERBANAN I JORDBODALEN I HELSINGBORG	22
7.1.1 Allmänt	22
7.1.2 Krypning	22
7.1.3 Hoppning.....	22
7.1.4 Spring	23
7.1.5 Balansgång	23
7.1.6 Klättring	24
7.1.7 Häng/Gung/Släng	24
7.1.8 Fart och fläkt	24
7.1.9 Hinder-Hinder	25
7.1.10 Säkerhet.....	25
7.1.11 Integration i omgivningen.....	25
7.1.12 Antal barn och ålder.....	25
7.1.13 Interaktion mellan individer	25
7.2 HINDERBANAN PÅ ASTRID LINDGRENS VÄRLD I VIMMERBY	26
7.2.1 Allmänt	26
7.2.2 Krypning	27
7.2.3 Hoppning	27
7.2.4 Spring	27
7.2.5 Balans.....	28
7.2.6 Klättring	29
7.2.7 Säkerhet.....	29
7.2.8 Integration i omgivningen.....	30
7.2.9 Antal barn och ålder.....	30
7.2.10 Interaktion mellan individer	30
7.2.11 Aktiviteter	30

7.3 HINDERBANAN PÅ SKÅNES DJURPARK UTANFÖR HÖÖR	32
7.3.1 Allmänt	32
7.3.2 Krypning	32
7.3.3 Hoppning	32
7.3.4 Spring	33
7.3.5 Balans	33
7.3.6 Klättring	33
7.3.7 Häng/gung/släng	33
7.3.8 Fart och fläkt	34
7.3.9 Säkerhet	34
7.3.10 Integration i omgivningen	35
7.3.11 Antal barn och ålder	35
7.3.12 Interaktion mellan individer	35
7.4 TARZANSTIGEN PÅ TOSSELILLA	36
7.4.1 Allmänt	36
7.4.2 Krypning	36
7.4.3 Hoppning	36
7.4.4 Spring	37
7.4.5 Balans	37
7.4.6 Klättring	38
7.4.7 Häng/gung/släng	38
7.4.8 Säkerhet	39
7.4.9 Integration i omgivningen	39
7.4.10 Antal barn och ålder	39
7.4.11 Interaktion mellan individer	40
7.4.12 Aktiviteter	40
7.5 DJUNGELLEKPLATSEN I MALMÖ, BUNKEFLOSTRAND	41
7.5.1 Allmänt	41
7.5.2 Krypning	41
7.5.3 Spring	41
7.5.4 Klättring	42
7.5.5 Häng/gung/släng	42
7.5.6 Fart och fläkt	42
7.5.7 Säkerhet	42
7.5.8 Integration i omgivningen	43
7.6 SAMMANSTÄLLNING AV HINDERFÖREKOMSTER	44
8 SLUTSATSER OCH DISKUSSION	45
8.1 HUR PROJEKTERAR MAN EN HINDERBANA FÖR BARN	45
• SOM GER DEM DEN MOTORISKA TRÄNING DE BEHÖVER?	45
8.1.1 Krypning	45
8.1.2 Hopp och spring	46
8.1.3 Balans	46
8.1.4 Klättring	47
8.1.5 Häng/Gung/Släng	47
8.1.6 Hinder-hinder	47
8.2 HUR PROJEKTERAR MAN EN HINDERBANA FÖR BARN	48
• SOM STIMULERAR TILL ANVÄNDNING?	48
8.3 HUR PROJEKTERAR MAN EN HINDERBANA FÖR BARN	51
• SOM ÄR SÄKER?	51
8.4 HUR VÄL MINA TEORIER STÄMMER MED EVA NORÉN-BJÖRNS GÄLLANDE HINDERBANORS POPULARITET ..	52
9 REFERENSLISTA	53
BILAGA 1	1
TABELL 2: FALLHÖJDER OCH UNDERLAG	1
TABELL 3: FRI FALLHÖJD OCH FALLUTRYMME	1
TABELL 4: KRAV PÅ TUNNLAR	2
BILAGA 2	3
HINDERBANA: I JORDBODALEN HELSINGBORG	3

BILAGA 3	10
HINDERBANA: ASTRID LINDGRENS VÄRLD VIMMERBY	10
BILAGA 4	18
HINDERBANA: SKÅNES DJURPARK	18
BILAGA 5	24
HINDERBANA: TARZANSTIGEN TOSSELILLA (BANA 1)	24
BILAGA 6	30
HINDERBANA: TARZANSTIGEN TOSSELILLA (BANA 2).	30
BILAGA 7	36
HINDERBANA: DJUNGELLEKPLATSEN, MALMÖ.....	36
BILAGA 8	41
FÖRSLAG PÅ EN HINDERBANA	41
<i>Beskrivning</i>	45

1 INLEDNING

Detta arbete kom till som resultat av att en montessoriskola i Lund tog kontakt med SLU i Alnarp och sökte någon som kunde designa en hinderbana till dem.

Hinderbanor har alltid varit, och är fortfarande, något av det roligaste jag vet, därför antog jag uppdraget. Lärarna på skolan i Lund vill att hinderbanan skall ge barnen mer roliga saker att göra på rasterna, men också fungera som träning för dem. Skolan ligger i den anrika Sankt Larsparken i södra Lund och är en låg- och mellanstadieskola med "fritis" efter skolan. Hinderbanan är tänkt för barnen i åldrarna 6-12 år. Enligt lärarna var det barnen själva som kom med förslaget att det skulle bli en hinderbana. De har redan sedan tidigare påbörjat en hinderbana som aldrig blivit klar och de vill nu att denna skall utökas.

Min egen erfarenhet av hinderbanor är ganska stor, då jag som barn utnyttjade naturen runt omkring mig och kallade det för hinderbanor som jag sedan sprang och klättrade omkring i. I högre ålder fortsätter hinderbanelekarna inom scouterna där de är vanliga inslag i våra tävlingar. Således har jag alltså både byggt, och tävlat i hinderbanor fram till idag.

Det finns dock forskning som pekar på att hinderbanor inte alls är populära hos barn. Eva Norén-Björns studie från 1977 är det tydligaste exemplet som uttryckligen talar emot hinderbanor. I den studien undersökte hon hur länge de i hinderbanan ingående hindren används på olika lekplatser, och kom fram till att det var ytterst lite. Jag tycker därför även att det skall bli intressant att se hur väl hennes tes stämmer. Därför handlar en av frågorna i min frågeställning om hur en hinderbana skall stimulera till användning. De andra frågorna handlar om hur man skall projektera en säker och motoriskt riktig hinderbana.

I en värld där lekplatser dras in och byts ut för att de är för farliga och nya lekplatser slutar användas för att de är för tråkiga är detta med en ny hinderbana ett intressant ämne. En hinderbana är enligt min åsikt något extra (jämfört med en lekplats). Man kan leka vad som helst på den, men den kan också vara med i tävlingar och den kan, tror jag, på ett tydligare sätt träna barnens motorik än vad en "vanlig lekplats" kan. Ämnet är intressant för mig som landskapsingenjör eftersom det spänner över så många områden som kanske inte direkt kopplas ihop med kunskap som jag "skall ha" i min yrkesroll. Barns lek och fysiska aktivitet är ett exempel samt deras utveckling både psykiskt och fysiskt.

Bild 1: I den jordiga rännan på kullen låg det förr en rutschkana, idag är den utbytt.

1.1 Syfte

Syftet med mitt arbete är tudelat, där den första delen handlar om att ta fram teorier och söka inspiration kring utformning av hinderbanor, barns motoriska utveckling och säkerhet. Andra delen handlar om att tillämpa och konkretisera teorierna och inspirationen genom att lämna förslag på en hinderbana. Åldersgruppen hinderbanan skall rikta sig till är barn i 6-12 årsåldern.

1.2 Avgränsning

Om man bara ser till syftet ter sig detta redan tämligen avgränsat, men efter att ha läst i litteraturen har jag insett att det är väldigt lätt att glida in på sidospår. Därför har jag valt att inte gå in på alla de motoriska utvecklingsstegen och vad de innebär för den psykiska utvecklingen. Jag har heller inte gett mig in på de olika teorierna som hör motoriken till, eftersom de egentligen inte har någon direkt koppling till vad det är jag skall göra, en hinderbana. Jag har bara tagit upp det som är aktuellt just för barn som skall ut och leka på en lekplats eller en skolgård. Jag har heller inte tagit upp något om handikappade barns behov.

När det gäller barns lek tar jag upp det helt kort för att ge en inblick i hur viktigt det är, men ger mig inte in på de lekar som är så viktiga för den psykiska, eller sociala utvecklingen. Jag tar dock helt kort upp teorier om vad som stimulerar till lek, och vad som inte gör det.

Stycket som handlar om säkerhetsstandarderna är begränsat såtillvida att jag bara tar upp de regler som behandlar sådana saker som jag behöver ta hänsyn till när jag utformar min hinderbana.

1.3 Frågeställning

Hur projekterar man en hinderbana för barn

Som ger dem den motoriska träning de behöver?

Som stimulerar till användning?

Som är säker?

Hur väl stämmer mina teorier med Eva Norén-Björns gällande hinderbanors popularitet

2 METOD

2.1 Tillvägagångssätt

Efter att ha fått förfrågan från skolan i Lund begav jag mig dit för att få reda på vad de ville ha. Först låg min inriktning mer på designen av en hinderbana, samt att den skulle vara baserad enbart på skolans önskemål. Detta skulle ha genomförts genom att gå ut och intervju barn och studera designteorier. Efter mitt besök ändrades min vinkling och uppsatsen handlar nu om att projektera (utforma) en hinderbana, baserat på barns (motoriska) utveckling och säkerhet. För att göra detta gjorde jag en litteraturstudie som handlar både om barns lek och också inspiration till sådan, samt om deras motoriska utveckling. Utifrån denna litteraturstudie, kombinerat med de önskemål som skolan hade, tog jag fram en checklista. Denna checklista innehåller kriterier på vad barn, enligt litteraturen jag tagit del av, behöver och önskar och det är efter den som jag utfört min empiriska studie av befintliga hinderbanor. I en diskussion knyter jag sedan samman teorierna med de empiriska studierna och reflekterar över vad man bör tänka på vid anläggandet av en hinderbana.

2.2 Litteraturstudien

Litteraturen jag använt mig av är dels rena faktaböcker om motorik och om barns lek. Jag har också läst rapporter som gjorts i ämnena. De flesta av böckerna har varit allmänna böcker om barns lek och om lekplatser, varför de inte riktigt stämmer in på mitt ämne då jag inte anser att en hinderbana är riktigt samma sak som en lekplats. Men teorierna kring ämnet kan jag ändå använda som utgångspunkt. Detta gör också att litteraturstudien kan vara något tunn i vissa avseenden, mest för att jag inte lyckats hitta någon passande litteratur. De flesta av böckerna är tämligen gamla, men de teorier som tas upp i dem bekräftas av den nyare litteratur jag tagit del av.

Största delen av litteraturen har inhämtats från Lunds Universitetsbibliotek, men jag har även använt mig av SLU:s uppsatsdatabas Epsilon samt Internet.

Det förekom även en del litteratur som jag inte har lyckats få tag på, men som jag tror hade kunnat ge min litteraturlös ytterligare tyngd.

2.3 Undersökningen

Min studie är av kvalitativ karaktär med ett fåtal utvalda studieobjekt. Jag jämför heller inte hinderbanorna sinsemellan gällande kvantitativa mått, såsom hur många barn som springer dem eller ej, eftersom det skulle innebära ett alldeles för långt projekt tidsmässigt. Däremot jämför jag dem utseendemässigt och värdemässigt, där värdemässigt räknas som de kriterier en hinderbana skall uppfylla enligt vad jag kommit fram till i min litteraturstudie och som sammanfattas i en checklista.

Observationer är en mycket kritiserad undersökningsform eftersom man menar att människan är för subjektiv och därför har en otillförlitlig perception (Merriam, 1994). Jag håller gärna med om detta, men samtidigt anser jag också att allt vad man företar

sig genomgår någon slags tolkning när man skall förmedla det till någon annan, varför en observation, om den utförs strukturerat och sakligt mycket väl kan vara ett användbart verktyg. Man kan gå tillväga på olika sätt i sitt observerande. Antingen görs en utforskande observation där man undersöker allt man ser för att få så mycket kunskap som möjligt. Vid denna typ av observation måste allt registreras. Jag har använt mig av den andra varianten, nämligen en strukturerad observation med ett i förväg sammanställt observationsschema som talar om vad som skall observeras (Patel & Davidsson, 1994). Detta observationsschema är baserat på den checklista jag tagit fram efter litteraturstudien samt några punkter ur Merriams (1994) metodbok som tas upp eftersom de enligt denna är bra att ha med i en observation. Jag anser att denna metod bidrar till strukturering och saklighet, samtidigt som det fokuserar mig på vad syftet är med undersökningen.

Jag har studerat hinderbanorna så diskret som möjligt varför barnen egentligen inte har uppmärksammat mig och jag har inte närmat mig dem på något vis. Jag satt som en så kallad fullständig observatör, som en anonym del av omgivningen (Merriam, 1994). De enda som uppmärksamade mig var föräldrarna men de sade aldrig något till mig. Anledningen till varför jag valde denna metod är att jag inte är utbildad för att tala med barn på ett sätt som ger mig svar på de frågor jag skulle ha ställt. Barn upplever saker och ting annorlunda än vad en vuxen gör, och rör det sig om riktigt små barn finns det även en språkbarriär att ta hänsyn till (Åm, 1993).

2.3.1 Genomförande

Jag valde ut fem hinderbanor med något sånär geografisk spridning och har inte baserat det valet djupare än på att jag hört talas om dem. Många som hört talas om min undersökning sade direkt till mig att det fanns en väldigt rolig hinderbana på Astrid Lindgrens värld i Vimmerby, jag själv har lekt på en hinderbana på Tossellilla. Många har även tipsat om en stor bana som finns på Skånes djurpark och min handledare Tim Delshammar gjorde mig uppmärksam på en djungellekplats i Bunkeflostrand i Malmö. Det sista referensobjektet som jag valde var hinderbanan i Jordbodalen i Helsingborg, en stad som är känd för att ta barns lek på allvar och som gör mycket reklam för sina lekplatser.

Inför första studiebesöket utformade jag ett observationsprotokoll baserat på punkterna som tas upp i min checklista tillsammans med lite förtydligande texter som var till för att hjälpa mig under själva studien. De tre sista frågorna i protokollet hittade jag i en metodbok där författaren ansåg att de var lämpliga för att ge bakgrund och djup till studien (Merriam, 1994). Efter det besöket omformade jag mitt observationsprotokoll, inte innehållsmässigt, men utseendemässigt, mest för att göra det lättare för mig att föra anteckningar.

Det första jag gjorde när jag kom till hinderbanorna var att titta på hela banan först för att få en överblick. Sedan, om där inte varit några barn fotograferade jag den, för att sedan slå mig ner för att göra observationerna. I vissa fall har jag fått vänta med fotograferingen tills inga barn befunnit sig på just det hinder som jag velat

fotografera. Banorna i Vimmerby och på Skånes Djurpark samt Tosselilla har varit så pass långa att jag inte kunnat se hela banan från ett ställe varför jag delat upp dem i sektioner och studerat en sektion åt gången. Djungellekplatsen i Malmö var svår att få en överblick över, men där var heller aldrig några barn att titta på trots att jag besökt den ett par gånger under olika dagar och tider. Därför kan jag bara ta upp sådant som berör det för mig synliga. Jag har alltså studerat platsen, inte barnen som leker (eller inte leker) på den. Vid varje bana har jag tillbringat 4 timmar, där största delen av tiden har gått åt till att se hur barnen tar sig över hindren, men även punkterna om säkerhet har tagit en del tid i anspråk. De mer allmänna punkterna i mitt observationsschema har jag kunnat fylla i när det inte varit så mycket barn på banan. Under tiden som jag suttit och studerat banorna har jag även gjort en del reflektioner som inte platsar riktigt i mitt observationsschema, men som ändå kan vara väsentliga vid en analys av hinderbanan och då har jag skrivit dem vid sidan av.

Där det har varit möjligt har jag försökt sitta så pass nära att jag kunnat höra vad barnen säger, eftersom det tillsammans med minspel och rörelsemönster visar hur de upplever hinderbanan. Det gör det lättare för mig att mer exakt tolka de "mjukare" värdena i min checklista, exempelvis rädslor eller lek.

Under mina studier upptäckte jag att punkten "förankring i mark" var rätt svår att undersöka noggrannare. Jag hade trots allt ingen möjlighet att gräva för att se om redskapen var nergrävda ordentligt, satta med betongfundament eller bara stod av egen tyngd. Därför har jag nöjt mig med att studera detta genom att se ifall något redskap lyft från marken när barnen varit på det. I vissa fall har jag även testat själv med min egen tyngd.

2.3.2 Kritik

Som jag ovan nämnt är denna typ av studie extremt beroende av observatören som gör den, vilket gör att oavsett hur detaljrikt jag beskriver hur jag gått till väga kommer ingen att kunna göra denna undersökning på exakt samma vis som jag. Vidare är en del punkter i min checklista baserade på att jag faktiskt gör en tolkning av vad jag ser, vilket naturligtvis gör en del av slutsatserna något godtyckliga och subjektiva. De baseras på mina erfarenheter, vilka ligger till grund för hur jag tolkar min omvärld.

Jag har däremot försökt hålla mig så saklig som möjligt och i och med att jag ofta kunnat höra vad barnen säger har jag kunnat få en förstahandskälla och egentligen inte behövt göra en "egen" tolkning.

Ett annat problem med att försöka återskapa den här studien är att man i sådana fall måste ha tillgång till samma barn, vilket naturligtvis är omöjligt. Därför kan endast en liknande studie genomföras.

2.3.3 Generaliserbarhet

Eftersom studierna genomförts på olika platser i södra Sverige, och med olika försökspersoner, men fått liknande resultat, skulle jag karakterisera mina slutsatser som generaliserbara. Naturligtvis finns det alltid individuella skillnader, men jag har tolkat mina resultat ungefär som om jag sänt ut ett massutskick med enkäter, den större massan bestämmer resultatet. Vidare stämmer även mina funderingar, och det jag sett, med tidigare studier som gjorts inom ämnet.

2.4 Oförutsedda förändringar

När jag kommit så långt att alla mina observationer var avslutade men inte riktigt sammanställda fick jag ett mail från skolan som meddelade att de behövde ha ritningen klar, annars skulle de inte få några pengar. Detta gjorde att jag hamnade på ett möte med de berörda lärarna och delgav dem några slutsatser om vad jag kommit fram till så långt (vilket redogörs noggrannare för i diskussionen) och att de då gör en egen ritning baserat på detta. Jag kommer alltså inte att lämna en ritning till skolan eftersom de, när den är klar då kommer att vara i full gång med att bygga en hinderbana. Detta har även bidragit till att min sammanställning blivit något splittrad.

4 BARNS LEK OCH UTVECKLING

4.1 Om lek

Barn har i alla tider använt sig av leken som ett sätt att fånga, vidareutveckla, förstå eller uppfylla sina önskedrömmar. Även när barn tvingas stjäla sig till lektid så har den funnits med i deras liv. Lekförmågan är det mest utmärkande draget hos barn.

(Norén-Björn, Våga satsa på leken, 1991, sid. 134)

När man talar om lek är det ofta med ett milt överseende, lek är något som barn pysslar med och som vuxna inte har tid med. Om en vuxen leker kallas det för hobby eller fritidssysselsättning. Detta sänder signaler kring ordet lek som betyder att det är något barnsligt och som man så fort man blir "vuxen" bör lägga av med. De vuxnas attityder påverkar starkt barns leklust (Bengtsson, 1973). För barn är leken dock mycket viktig, det är inte något de gör enbart för att koppla av eller ha kul, utan leken är det medium genom vilket barnen lär sig om världen och om sig själva (Hoffsten, 1974).

Att leken är viktig för barn är något som de flesta av oss är medvetna om, men mer än så är det heller inte. Vårt samhälle kryper in i vår vardag och begränsar barnens spontana lek. Detta visar sig inte minst i stora bostadsprojekt och betongkomplex som ser prydliga ut och är ekonomiska i den vuxnes ögon, men är en psykologisk öken för ett barn. Barnens lekutveckling är nära kopplad till den fysiska och psykiska miljön, och även till de vuxnas attityder till lek (Bengtsson, 1973). Attityderna blir dock bättre och bättre. Stora internationella organisationer som exempelvis The Association for Childhood Education International (ACEI) erkänner barns behov av att leka i alla åldrar och bekräftar att lek är en essentiell del av barns liv och utveckling (Lindstrand, 2005. s 68)¹.

För bara några generationer sedan levde större delen av Sveriges barn på landsbygden och fattigdomen var utbredd. De barn som inte behövde ge sig ut och jobba för brödfödan fick oftast sköta många sysslor i hemmet. Den lilla tid som blev över för lek kunde de tillbringa i skogar och på ängar och i anslutning till de vuxnas arbetsplatser (Hoffsten, 1974). På 70-talet fanns det väldigt mycket tid för barnen att leka, men de flesta bodde i städer där de omringades av barnförbjudna områden. Kvar fanns sterila, tråkiga och mekaniskt utrustade lekplatser där barnens uppfinningsrikedom och fantasi snabbt förstördes. Man började fundera på sådana teorier som att; det som är snyggt och prydligt för en vuxen är inte nödvändigtvis en stimulerande lekmiljö för ett barn (Bengtsson, 1973). Även Eli Åm (1993) tar upp den här problematiken när hon talar om vuxna som skall förstå lekens mening ur barnens

---

¹ Källan för Lindstrand följer inte det referenshanteringssystem jag valt att använda mig av, av den anledningen att jag har haft svårt att ta reda på vem det är som skall andrahands citeras. Därför har jag valt att skriva med sidnumret för att man själv enkelt skall hitta var informationen är tagen.

perspektiv. Problemet för den vuxne blir att skapa struktur i något som med vuxna ögon är helt ostrukturerat och till och med meningslöst. Den vuxne tolkar det han ser baserat på egna erfarenheter, men vad som är viktigt sammanhang för den vuxne är inte det samma för ett barn. Hon menar att för att komma förbi det här måste den vuxne förstå det barnsliga.

Nuförtiden verkar det som om fri tid för lek minskar på grund av dels tv och datorer, men också fler styrda fritidsaktiviteter som exempelvis fotboll, ridning, dans el dylikt (Lindstrand, 2005). Detta bekräftas även av studier bland mindre barn (dagsbarn) att trots att man talar om leken som viktig och fri är den pedagogiska verksamheten (dags, förskola) ändå strikt reglerad. Det finns ett schema som bestämmer var barnet skall vara och leka vid en viss tid, och med vad barnet skall leka just då. Barn som inte underkastar sig denna ordning betraktas i det extrema som problembarn (Nordin-Hultman, 2004).

De lekar som barn leker är många och varierade och ger dem olika delar av en helhet som de sedan skall applicera på sig själva och omgivningen under resten av sina liv. Exempel på typer av lekar är rörelselekar som pjätt, rollekar som mamma, pappa, barn, härmningslekar, bygglekar osv. Dessa benämningar på lekar beskriver vad barnen gör, om de är ensamma eller i grupp, om de använder material eller ej, och är exempel på vad barn gör och upplever utan att på något vis vara kopplade till någon teori om barns utveckling. Vilket i sin tur gör att man inte får någon bild av vad leken betyder för just utvecklingen hos barnet (Norén-Björn, 1979). Genom att leka lär barn känna sin omvärld, sig själva och sina kroppar, de lär sig vad de kan göra och vad de inte förmår med sina kroppar. Lek har även dolda avancerade strukturer som barnen måste lära sig, vilket bidrar till att de lär sig att socialisera och kommunicera med varandra (Åm, 1993). Därför måste barn få klättra och klänga runt, hojta och skräna, testa på att elda och leka med vatten, känna och smaka osv. När vi sätter gränserna för barns lek måste vi hela tiden ha i sinnet att det är ett behov hos barnen som enbart skall stoppas om det är för att skydda barnen eller om hänsyn till omgivningen krävs (Hoffsten, 1974). Barn måste också lära sig att ta risker och studier visar att om man bara har förtroende för att barnen själva kan bedöma vad som är tryggt på en lekplats behöver man inte vara överdrivet orolig för att olyckor skall ske (Bengtsson, 1973).

4.2 Lek för motorisk utveckling

Motorik är ett begrepp för en mängd processer som har betydelse för människans rörelseförmåga och rörelsemönster samt studiet av hur människans rörelser utvecklas och lärs in. Den mänskliga motoriken började studeras i början av 1800-talet (Nationalencyklopedin, 1994, bd. 13, s. 476).

Nervsystemet är inte färdigutvecklat hos människan när hon föds, hjärnbarken utövar inget inflytande på de djupare delarna av hjärnan, detta på grund av att myelinskidor som ska isolera nervtrådarna ännu inte är färdigbildade. Myelinskidorna gör det möjligt för impulser att fortplanta sig från ett nervcentrum

via nervtrådarna till rätt ställe i nervsystemet. Myelinbildningen är därför starkt sammanbunden med en människas rörelseförmåga. Hjärnstammen och ryggmärgen är emellertid försedda med myelinsidor och detta gör att barnet kan göra rörelser, dessa är dock helt reflexmässiga och styrs inte med någon som helst vilja eller intention. En nyfödd rör armar och ben och hela kroppen på en gång (totalrörelse) eftersom en enskild rörelse är allt för svår att särskilja, efterhand utvecklas dock myelinsidorna och de viljemässigt styrda rörelserna blir allt säkrare samtidigt som totalrörelser försvinner. Det handlar förstås inte enbart om nervutveckling utan även om övning, rörelser måste utföras för att behärskas.

Alla barn börjar sin motoriska utveckling på enklaste nivå, exempelvis att lyfta på huvudet för att sedan bli mer och mer komplicerade i sina rörelser. Om barnet får lov att leka på golvet kommer det att stimuleras till rörelse; rulla, sitta, krypa etc. På detta vis tränas motoriken naturligt, framför allt krypning är bra som motorisk grund för framtida äventyr. Korrekta, naturliga rörelser skall dock helst lekas fram och man skall absolut inte sätta barnet i någon slags konstlad träning.

Ett barn som utvecklas normalt kommer att skapa grunden för den fortsatta rörelseutvecklingen och andra färdigheter som krävs för att kunna delta i andra barns lek. Fram till tvåårsåldern innebär lek för barnet att utveckla sina sinnen och sina rörelser, barnet övar dessa rörelser om och om igen tills det kan dem och går vidare till nya rörelser. Lek ger stimuli för alla sinnen och medverkar på ett naturligt sätt till stimulans av både motorik och psyke och ger barnet ett sätt att få utlopp för sitt aktivitetsbehov, sina tankar och känslor (Holle, 1983).

Barn ser helheten i en rörelse och genomför den intuitivt, till skillnad från en vuxen som genom sin förmåga till abstrakt tänkande är mer medveten om de egna kroppsdelarnas lägen. Därför bör man göra rörelserna till en lek och knyta dem till mer konkreta uppgifter som att exempelvis hoppa som en kråka, åla som en orm osv. Barn är utrustade med förhållandevis stor smidighet och uthållighet som tillsammans med styrka och snabbhet delvis styr muskulära faktorer, och utvecklas kontinuerligt tillsammans med de koordinativa förmågorna under hela barndomen, hos pojkar accelereras de sedan i puberteten.

Kombinationer av rörelser utvecklas alltid efter det att den enskilda rörelsen lärts in. I fyraårsåldern börjar förmågan att koppla ihop rörelseföreställningar till sammanhängande rörelseprogram utvecklas. Sådana rörelsekombinationer som springa och hoppa är nu möjliga för ett litet barn att utföra (Åhs, 1976).

I fem- sexårsåldern läggs tonvikten mer på kraftiga rörelser som kräver styrka eftersom barnets benstyrka markant ökar i denna ålder. Nu vill barnet springa mycket, hoppa, klättra och träna balansen. I sex- till nioårsåldern utvecklas kroppen och blir mer lik den vuxna, med längre extremiteter, plattare bröstorg och slankare bål, samtidigt sker en muskulär tillväxt och förhållandet mellan kroppens vikt och kroppens styrka förbättras. Kroppstyngdpunkten sänks vilket ökar balansförmågan. Idealisk träning för barn i denna ålder är kombinationsmotorik och balansförmåge-

övningar, t ex genom hindergymnastik och hinderbanor. Barnen får koordinativ och fysisk träning och samtidigt kan de leka. Det är bra om man utformar det som så att man ställer barnet inför ett problem där sättet att lösa uppgiften är obestämt. Istället får det klara rörelseproblemet efter bästa förmåga och tränar på så vis både sin fantasi och sin motoriska färdighet.

Inom idrotten menar man att den bästa inlärningsåldern när det gäller rörelse är i 10-12 årsåldern eftersom både den intellektuella och den kroppsliga koordinativa förmågan är så pass långt gångna att förutsättningarna för rörelseinläring är gynnsamma (Åhs, 1976).

På en lekplats bör det finnas tillfälle att utöva många aktiviteter som motsvarar varje färdighet, och mer än så att varje färdighet kan utövas på många olika sätt. Barnet måste få möjlighet att träna rullning och krypning, hoppning, gång och löpning, balansera på fast och rörligt underlag, klättra, hänga och hinderlöpning (Holle, 1983).

4.3 Att stimulera till lek

För att kunna planera för lek måste man veta något om vad lek är. Viktigt när man planerar exempelvis en skolgård är att man tänker på att barn i olika åldrar leker olika lekar. Yngre barn leker inte med varandra, de kan leka bredvid varandra men inte tillsammans. Efter tre-fyraårsåldern och i förskolan (5-6 år) leker de låtsaslekar eller bygglekar. När de blir något äldre leker de fortfarande låtsaslekar, men på högre nivå, samtidigt som de gärna involveras i organiserade lekar sådana som spel av olika slag, fotboll eller basket etc. Sedan börjar intresset för ordentliga kraftansträngningar att ta fart (Lindstrand, 2005, s. 70-71)².

Barn har behov av att pröva, utforska och experimentera (Bengtsson, 1973). De behöver utforska både sig själva och sin omgivning med så få regler och så liten vuxen inblandning som möjligt (Lindstrand, 2005, s. 9)³. Likaledes kan man märka att om man sätter in leken i barnets totala utveckling blir det fel att konstruera särskilda miljöer för lek. Det viktigaste är att planera för upplevelser och olika uttrycksmöjligheter (Norén-Björn, 1979). Studier från bl.a. USA och Norge sammanställda i boken *Playground and outdoorplay* från 2005 visar att barn leker bäst i naturliga omgivningar, en skog är bättre än en skolgård. Barn som fått leka mycket i en naturlig omgivning ligger långt före andra barn när det gäller både motorisk och psykisk utveckling (Lindstrand, 2005, s. 58-61)⁴. Barn ser lekplatser som delar av ett landskap, en stor lekmiljö och studier visar att om exempelvis en skolgård satsar på att få in mer naturlig vegetation där olika rum kan skapas kommer vegetationen att användas mer i barnens lekar än redskapen (Mårtensson, 2004). Man bör dock vara sparsam med anlagda grönytor i vissa fall. En studie gjord av Gunilla Lindholm (1992) visar att barn som har skolgårdar med naturmark (läs riktig skog) visserligen hittar på fler lekar även på de övriga ytorna av skolgården, men de använder de

---

² Se not 1

³ Se not 1

⁴ Se not 1

anlagda grönområden mindre än vad barn gör på skolgårdar utan riktig naturmark. Troligtvis beroende på att varför skall de utnyttja den falska varan när de har den äkta. Vidare menar Lindholm att många gånger försöker även anläggaren kompensera det faktum att det inte finns riktig skog och projekterar en dunge med för mycket växtlighet och det hela blir en ohelig röra som barnen inte kan leka i.

När man skall bygga en lekyta åt barn är det till stor hjälp att minnas sin egen barndom, sina egna lekar, vad var spännande, vad var roligt osv. (Norén-Björn, 1991). För att bygga lekplatser som stimulerar till lek måste man börja utvärdera andra delar av redskapens funktion än enbart säkerhet och hållbarhet, inte minst därför att om ingen använder dem spelar varken säkerhet eller hållbarhet någon roll. Man måste undersöka om de är lekbara, bra och utvecklande för barnen. Ofta är det så att ett spännande redskap är ett sådant där barnet måste övervinna något, exempelvis sin egen höjdrädsla. Om då alla redskap är för låga blir de tråkiga och används inte. På detta vis kolliderar säkerhetskraven och funktionskraven ofta med varandra (Norén-Björn, 1977).

Eva Norén-Björn har i en stor studie över lekplatser (1977) använt sig av en term som hon kallar funktionsvärde. Hon definierar detta som lekytans eller ett lekredskaps förmåga att stimulera barn till lek, arbete, undersökande beteende samt samvaro. En annan aspekt av funktionsvärdet är huruvida redskapet och/eller markytan stimulerar till undersökande beteende, problemlösning, inläring eller till aktivitet med ett bestämt mål. Den tredje delen av funktionsvärdet är i vilken grad redskapet eller markytan inbjuder till positiv social samvaro mellan barn och mellan barn och vuxna. Sinnesupplevelser och känslor samt användningsfrekvens spelar också in. I studien har hon med hjälp av kriterierna för funktionsvärde undersökt lekplatser och sett vilka redskap som används mest och vilka som används minst. Hon kom fram till att redskap som hinderbanor, system av redskap som skeppsbrott, balansbommar, låga klätterredskap och klätterplank används väldigt lite och oftast bara under korta tider i sträck. Hon tror att detta beror på att de är statiska och låsta i sin funktion, de kan bara användas på ett sätt. För att konstruera bra redskap och forma en god lekmiljö måste man veta vilka behov lekplatsen skall tillfredsställa och hur barn i olika åldrar leker. Barn har ett stort rörelsebehov och behöver redskap som de kan klättra och hoppa på, men eftersom de redskap som finns är så oföränderliga blir de tråkiga. Eli Åm (1993) bekräftar detta till viss del och menar att när barn leker kräver de en utväxling, de leker med något, och något leker med dem, om något då råkar vara ett annat barn vidgas överraskningsmomentet eftersom det kan hitta på oväntade saker, ett vanligt statiskt lekredskap gör det inte. Hon hävdar vidare att barnens lek inte är målinriktad, att de leker för lekandets skull och inget annat. Därför skulle lekredskap spela ut sin roll i leken då de oftast är tämligen målinriktade i sin användning.

Låt oss alltså slippa se statiska balansbommar, hinderbanor för barn, låga smala bollplank, labrynter och en uppsjö av klätterställningar. Låt oss tillgodose barns behov av att röra sig, balansera, klättra, bolla i ett meningsfullt sammanhang.

(Norén-Björn, Lek Lekredskap Lekplatser, 1979 s. 154)

Balansbommar är som ovan nämnt tämligen ointressanta för barnen, inte för att de inte gillar att gå balansgång, utan för att de hellre söker sig till exempelvis staket, murar eller stubbar. Rörliga redskap som bygger på mekaniska principer exempelvis gungor, gunghästar, hängbroar, karuseller etc. var däremot populära hos barnen. Dessa redskap ger lustupplevelser med fart, fläkt och spänning, något som barnen gärna söker sig till (Norén-Björn, 1979)

Trots detta är det inte alldeles mörkt för lekredskapen på lekplatserna, en studie gjord av Märith Jansson (2005) visar att barnen använder lekplatserna med en kreativitet och äventyrlusta som inte lät sig begränsas av utformningen på lekplatsen. Barnen lekte speciella lekar på de olika redskapen likaväl som i lekplatsens omgivning. De roade sig även med att påverka lekplatsen och dess redskap på andra sätt. De senaste åren har man även lagt ner en hel del resurser på att ta fram lekredskap som är multifunktionella och delar av en mer komplex helhet exempelvis ett tema, vilka har visat sig vara mer populära än de "gamla stela och statiska lekplatserna". (Mårtensson, 2004).

5 SÄKERHET

5.1 Allmänt

Det finns idag ingen lag som reglerar säkerheten på lekplatser, däremot finns det standarder som antogs 1998-1999. De går under beteckningarna EN 1176-1/7 och EN 1177 och är implementerade i 19 av Europas länder. När den tillämpas i Sverige har den tilläggsbeteckningen SS-. Det finns några grundläggande synsätt som det rekommenderas att man tänker på när man producerar lekredskap:

Tvingande rörelser; en rörelse som barnet inte själv kan stoppa på grund av hastigheten i rörelsen, exempelvis i gungor, Här måste man tänka på fallutrymmen, farliga springor, öppningar, underlag osv.

Fallhöjder; standarden säger att maximalt tre meters fallhöjd är tillåten konstruktionen kan dock vara högre.

Fallutrymme; detta får aldrig vara mindre än 1,5 meter, men ökar naturligtvis med fallhöjden.

Farliga öppningar; sådana där barn kan fastna med huvudet är de farligaste och därför säger standarden att en öppning på 89-228 mm inte får lov att existera på en lekplats. Andra öppningar som kan vara skadliga är fingeröppningar. Röröppningar skall alltid vara förslutna oavsett mått.

Farliga vinklar; det gäller parallella öppningar mellan redskapsdelar, hål mellan staket och golv, springor i golv osv. (Marhenke, Gröna fakta 4/2000).

5.2 Säkerhet och hinderbanor

Redskapsdelar av trä skall vara utformade så att nederbörd utan hinder kan rinna av och detta på ett sådant vis att ansamling av vatten undviks. Om trävirket ligger mot marken skall det antingen vara av sådan karaktär att det håller för det, behandlas med träskyddsmedel eller så skall situationen lösas med en konstruktionsdetalj, exempelvis en droppsko.

Risker i konstruktionen skall vara så uppenbara att ett barn kan upptäcka dem. Sprickor där kläder eller kroppsdelar kan fastna får inte förekomma och områden mellan fasta och rörliga delar skall vara fria från klämningsställena.

Där det finns risk för fallolyckor skall ett stötdämpande underlag finnas, fasta hinder eller andra hårda föremål får inte lov att förekomma inom fallutrymmet.

Fallunderlaget skall anpassas till den maximala fria fallhöjden som finns på lekplatsen. Vid fallhöjder över 60 cm skall fallunderlaget bestå av minst 30 cm sand, träspån, täckbark eller syntetiska material. Jord och gräs kan användas om fallhöjden inte överskrider 1 meter. Sanden som används skall vara strid och enkelt rinna mellan fingrarna (tabell 2 se bilaga 1). Det måste även finnas fallutrymme runt lekredskapen, som ökar med lekredskapets höjd (tabell 3 se bilaga 1)(Svenska kommunförbundet, 2000).

Även när det gäller tunnlar finns det vissa krav (se tabell 4 bilaga 1).

Avstånd mellan stegpinnar eller fotsteg skall uppfylla kraven gällande ställen där huvuden kan fastna. Det skall inte gå att vrida stegpinnarna och avståndet mellan dem skall vara jämnt.

För linor under 2 meter med en fästpunkt skall avståndet mellan dessa och fasta redskapsdelar vara minst 60 cm och avståndet mellan linorna och svängande redskap 90 cm. Linorna får heller inte kombineras med gungor i samma ställning. För hängande linor mellan 2 och 4 meter skall avståndet till andra redskapsdelar vara minst 1 meter. Linans diameter skall vara mellan 25 och 45mm.

Klätterlinor skall vara fästade i båda ändar och den totala svängningsvidden får inte överskrida 20 % av avståndet mellan upphängningspunkten och markytan, detta för att minska risken för strypning. Linans diameter skall vara mellan 18 och 45 mm (Europastandard, EN 1176-1:1998).

Lekredskapen måste stå stadigt och vara ordentligt fästade i marken. Om lekredskapet känns instabilt kan det kännas osäkert och kan även vara livsfarligt (säkra lekplatsen). Fundament skall vara så konstruerade att ingen fara uppkommer till följd av dessa. Vid lösfallnadsunderlag, exempelvis sand, skall fundament grundläggas eller utformas på något av följande vis:
på ett sådant sätt att socklar, stolpar och infästningselement ligger minst 40 cm under lekytan (Europastandard, EN 1176-1:1998).

6 CHECKLISTA FÖR STUDIEN AV BEFINTLIGA HINDERBANOR

Till den här checklistan kommer det att komma punkter av lite olika karaktär, först har vi de mest uppenbara. De som främst tränar olika rörelser är redskap som ger barnen möjlighet till att:

- Krypa
  - Springa
  - Balansera, på fast och/eller rörligt underlag
  - Hänga
  - Hinder
- (Holle, 1983)
- Hoppa
  - Klättra
- (Åm, 1993)
- Hinder som ger fart och fläkt (Norén-Björn, 1979)

Sedan har vi de så kallade mjuka värdena, de som skall stimulera barnen dels till användning, men även kittla deras sinnen. Är hindren

- Möjliga att ta sig över på olika sätt (Mårtensson, 2004)
- Ger de möjlighet till att övervinna rädslor (Norén-Björn, 1977)
- Stimulerar de till lek och samvaro (hjälper barnen varandra över dem, leker de andra lekar på hindren). (Norén-Björn, 1979)
- Går det att prova och experimentera (Bengtsson, 1973)

Hur ser den ut ur säkerhetssynpunkt

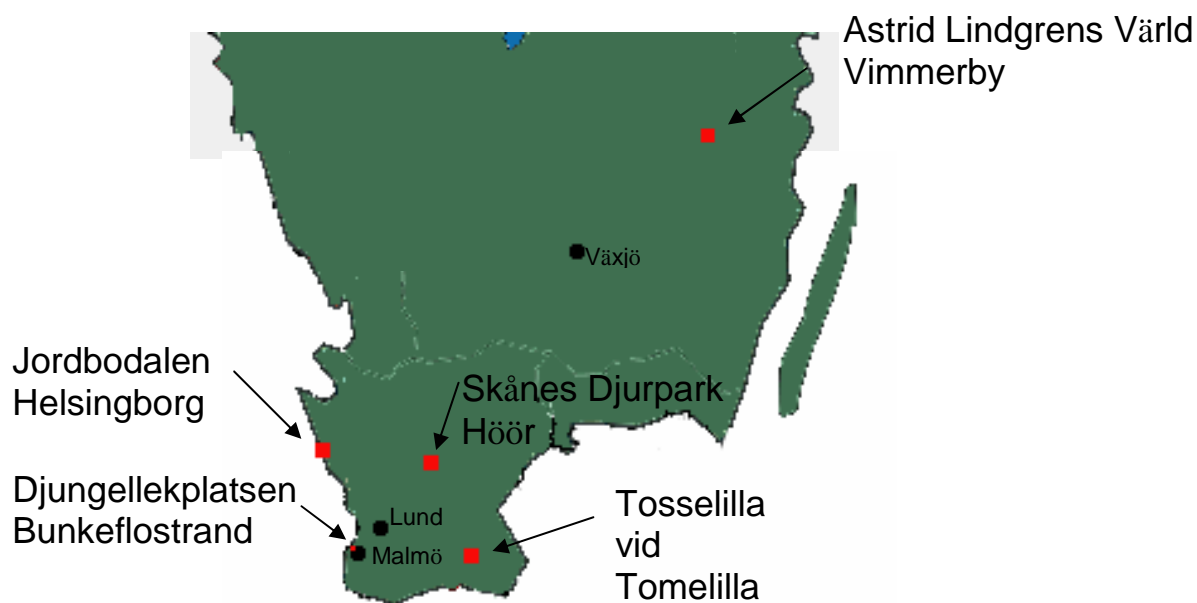
- Ansamlas det vatten på något av hindren
  - Ligger obehandlat trä direkt mot marken
  - Finns det uppenbara eller dolda säkerhetsrisker
  - Finns det ställen barnen kan fastna på
  - Hur är underlaget
- (Svenska kommunförbundet, 2000)
- Är redskapen ordentligt förankrade i marken
  - Håller eventuella svängande rep korrekt avstånd till fasta föremål (Europastandard, EN 1176-1:1998)

Övriga kriterier

- Smälter banan in i omgivningen? (önskemål från skolan)
- Ungefär hur många barn använder den?
- I vilka åldrar är barnen?
- Är något hinder alldeles för svårt?
- Verkar något hinder roligare än alla andra? (intressant ur studiesyfte)
- Är den "hemmagjord", ekonomisk, eller köpt från någon lekredskapstillverkare? (önskemål från skolan)

7 RESULTATET AV HINDERBANESTUDIEN

Nedan följer en sammanfattning av mina observationer, de fulla observatörsprotokollen återfinns i bilaga 2-7 i samma ordning som nedanstående sammanställning.

Bild 2: Lägeskarta över Skåne och småland där jag besökt hinderbanor (Källa: Lilly Bengtsson 07-01-17).

7.1 Hinderbanan i Jordbodalen i Helsingborg

7.1.1 Allmänt

Lekplatsen ligger i Jordbodalen som är ett rekreationsområde i centrala Helsingborg, 10 minuter med buss från Knutpunkten. Temat för lekplatsen är natur och den ligger heller inte långt från folkparken. Ett motionsspår går förbi precis i utkanten av området och barnen tar sig dit gåendes, cyklandes eller med bil. Tydligt finns det lite attraktioner uppe vid folkets hus som konkurrerar med den här lekplatsen, bland annat en hoppborg som inte står där året runt och ett klätternät kallat Spindeln. Studien genomfördes den 14/8 kl. 13.00 till 17.00. Vädret var omväxlande, men inget regn föll.

Bild 3: Helbild över lekplatsen i Jordbodalen

Hinderbanan i Jordbodalen var i egentlig mening ingen hinderbana, jag skulle snarare beteckna den som en lekplats med utspridda och kompletterande hinder. För enkelhetens skull kommer jag dock fortsättningsvis att kalla den för hinderbana eller bana.

Banan bestod av samtliga de komponenter som en hinderbana bör ha enligt punkterna på min checklista.

7.1.2 Krypning

På platsen finns ett betongrör att krypa igenom (bild 4), och ovan på detta rör är en repstege fäst så att man kan klättra över. Denna attiralj var, enligt min observation, den som mest uppmuntrade till lek och olika sätt att ta sig över hindret. Barnen åkte kana och hoppade samt använde den för ändamålet ditsatta stegen för att ta sig ner. Den var dock utrustad med den dolda faran att om man råkade få in fingrarna mellan stegen och röret skulle man klämma dem med sin egen kroppstyngd.

Bild 4: Ett multifunktionellt och tämligen populärt hinder i Jordbodalen

7.1.3 Hoppning

Det finns stubbar (bild 5) och stenar satta i marken som man kan hoppa emellan. Ett problem med stubbarna är att de är satta direkt i marken och har börjat ruttna och spricka nertill, vilket kan komma att bli farligt så småningom.

Bild 5: Hoppstubbar

7.1.4 Spring

Lekplatsens yta är tämligen stor och kuperad varför hela ytan kan användas att

Bild 6: Den skeppsliknande strukturen

springa på. Om man skall försöka tråckla ihop hindren till en bana krävs det även en del springande emellan dem. Jag såg också ett par barn som var uppe och sprang på en skeppsliknande struktur (bild 6). Detta var dock precis när jag kom, så jag tror att jag störde dem i vad de höll på med, då de strax därefter lämnade platsen. Denna skeppslika struktur användes till allehanda saker; åka kana på, klättra på, krypa på och för att springa på.

Strukturen kan emellertid vara lite farlig, för relingen som används för dessa olika ändamål var av plant trä och kommer man direkt från sanden är risken stor att man faller "pladask" tillbaka, det var emellertid bara jag som råkade ut för detta under tiden som observationen pågick.

7.1.5 Balansgång

Balansgång fanns det både på rörligt och fast underlag, i form av trädstammar som låg på marken samt stockar som hängde högre upp i luften (bild 7). De rörliga stockarna användes bara av ett barn och när detta trillade ner gav han upp försöket. De liggande användes lite mer, men inte som balansgång, bland annat var det ett barn som under en kort stund lekte racerbåt. Som rörliga balanshinder fanns även en repgång (bild 8), som består av två rep i olika höjd, där man går på det ena och håller sig i det andra. Det var inte så många som lekte med detta redskap, troligtvis beroende på att det var alldeles för svårt för de flesta av barnen då de inte nådde upp till det övre repet. Som högst satt det övre

Bild 7: Rörliga stockar tämligen högt upp

Bild 8: Repgångar där barnen inte lyckades nå upp till handrepet och därför kunde de heller inte använda hindret.

repet på 190 cm från marken. Däremot var det några av dem som kom upp som använde det för att gå armgång.

7.1.6 Klättring

Bild 9: Klätterställning

Beträffande klättring så finns det en klätterställning (bild 9) med nät och stegar på platsen som egentligen inte ingår i hinderbanan, men jag har ändå noterat den eftersom den bidrar till platsens kvaliteter. Detsamma gäller en snigel i sten/betong som barnen kunde klättra på och leka med. Något barn försökte till exempel mata det med gräs och andra lekte "racersnigel".

7.1.7 Häng/Gung/Släng

Under punkten som i mitt observationsprotokoll kallas häng/gung/släng kan även den ovannämnda repgången kvalificera sig eftersom det var det barnen gjorde, om de var på den. På platsen finns även en gungbräda (bild 10) som inte är en del av hinderbanan, men som verkade vara en av lekplatsens största tillgångar. Barnen klättrade på den och gungade fler än den var avsedd för, samt trillade av och skadade sig i olika grad. Den gav upphov till mycket skratt och förtjusta utrop, men det kändes dock som att barnen egentligen inte hade någon aning om hur den fungerade, detta baserat på det sätt som de trillade av och slog sig åter och återigen. Av någon anledning tycks mekaniken i gungbrädans funktion ha undgått dem. Under häng/släng har jag även tagit upp tre volträcken (stänger som man kan göra kullerbyttor runt eller hänga i knävecken på etc.) i olika höjd, som mest användes till att klättra på (bild 10) och som heller inte var en del av hinderbanan.

Bild 10: Röda volträcken i förgrunden, gungbrädan i bakgrunden

7.1.8 Fart och fläkt

Ytterligare två saker fanns på plats som egentligen inte hör hinderbanan till; en korggunga och en rutschkana (bild 11), där korggungan är platsens andra stora attraktion efter gungbrädan. Två små tjejer gungade i den i ca 45 minuter och lekte att det var en båt på ett stormigt hav. Gungan var också ett ställe där man eventuellt skulle kunna

Bild 11: Rutschkana och korggunga

klämma sina fingrar, mellan korgen och gungans ram. Jag såg det dock inte ske. På rutschkanan var det några barn som tog sig upp på fel håll, vilket i sig är tämligen farligt, och ett barn som roade sig med att åka ner på kanten, annars användes den inte särskilt mycket.

7.1.9 Hinder-Hinder

Slutligen fanns det en hinderkonstruktion (bild 12) där man skulle ta sig över och under stockar. Det var bara något enstaka barn som testade denna och då hoppade barnet i princip bara över den första stocken om och om igen.

Bild 12: En hinderkonstruktion

7.1.10 Säkerhet

Gällande övriga säkerhetsaspekter var platsen tämligen bra, inga ställen där vatten kunde ansamlas, underlaget var strid sand (jag kunde dock inte kontrollera djupet på denna) samt gräs.

Redskapen var så vitt jag kunde se fastsatta ordentligt i marken och inga fundament stack upp. Detta var för övrigt, som nämnt en rätt svår punkt för mig att kontrollera eftersom jag rimligen inte kunde gräva i marken vid varje lekredskap.

7.1.11 Integration i omgivningen

Platsen smälter in bra i omgivningen och består av både köpta prefabricerade redskap samt egenproducerade. Närmast runt lekplatsen förekom inte mycket av högre vegetation, men för att ge lekplatsen ett sammanhang med omgivningen hade mycket stenar lagts ut i omgivningen som var förbundna med lekplatsens hoppstenar.

7.1.12 Antal barn och ålder

Antalet barn de här 4 timmarna uppgick till totalt 25 stycken där inte många vistades på lekplatsen längre än 15-30 minuter. De flesta av dem som stannade längre hade fika med sig. Åldersmässigt låg barnen mellan 1,5 och 14 år men de flesta var någonstans i femårsåldern.

7.1.13 Interaktion mellan individer

Ingen interaktion förekom mellan främmande barn eller föräldrar, bara en gång såg jag två för varandra främmande barn leka på samma hinder. Annars var det ofta så att om ett nytt barn dök upp på ett redskap lämnade de som redan var där hindret eller trängde (psykiskt) bort nykomlingen. Däremot interagerade föräldrar med sina barn eftersom de ofta blev ombudade att hjälpa till med att lyfta, ta emot eller knuffa på.

7.2 Hinderbanan på Astrid Lindgrens värld i Vimmerby

Denna hinderbana var rätt lång, varför jag delade upp den i synsektioner och tillbringade 20 minuter på varje utkikspost. Efter 2: a varvet slog jag samman sektion två och tre samt fyra och fem eftersom det inte fanns något mer att detaljstudera utan det handlade snarare om att få en överblick av hur barnen tog sig över hindren,

Bild 13: Bild längs med det stora gångstråket med hinderbanan i "diket"

vilket man enkelt kunde se på större avstånd. Barnen visade inget intresse för mig och många såg mig nog inte ens, men en del vuxna försökte se vad jag höll på med även om de aldrig frågade mig direkt.

Bild 14: Hinderbanan korsar gångbanan

7.2.1 Allmänt

Astrid Lindgrens värld i Vimmerby är precis som namnet anger baserad på Astrid Lindgrens böcker. Miljöerna är hämtade från hennes historier med allt från Emils bondelandskap till småstadsideyllerna som återfinns i både Madicken och Pippi.

Platsen just där hinderbanan ligger är ett område som är avsatt för mer aktiv lek än

Bild 15: Portalen till hinderbanan i Vimmerby

vad resten av Världen är. Här finns bland annat en labyrinth, ett område där man kan gå på styltor, fjädergunghästar och inte minst hinderbanan. Resten av Astrid Lindgrens värld verkar vara mer utställningsbaserat där man kan gå och titta på saker ur sagorna. Där finns även ett antal scener där det spelas teater. Man kallar hinderbanan för "Inte-stöta-marken-banan" och den inleds med en portal (bild 15) som visar precis var den börjar. Jag besökte den här hinderbanan torsdagen den 17/8 mellan klockan halv tolv och halv fyra på dagen. Vädret var mestadels soligt men med vissa inslag av moln.

Hinderbanan innehöll i princip alla de typer av hinder jag tagit upp i mitt observationsprotokoll, med undantag för Häng/Gung/släng-, fart/fläkt- samt hinder-hinder.

7.2.2 Krypning

Det fanns egentligen inga specifika kryphinder, men vissa stockar var så pass branta och hala att många barn valde att krypa över dem istället för att gå.

7.2.3 Hoppning

Den här banans största kategori var just hopphinder, där barnen skulle hoppa mellan stenar, både på land och i vatten (bild 16) samt mellan stubbar. Det är dessa hinder som gör att banan kan vara så pass lång som den är, de för en framåt på ett vis som tuffare hinder inte skulle göra. Att hoppa mellan de här stenarna såg ut att vara lite knepigt för barn i 1,5-3 årsåldern eftersom de inte utvecklat den balans och styrka som krävs för denna typ av aktivitet, men de testade gärna med hjälp av förälder. När det gäller stenarna i vattnet var det en del barn som först ryggade lite, men sedan antingen med eller utan förälders hjälp, ändå tog sig över. Här var det tydligt att vissa faktiskt övervann sin initiala rädsla. Vissa föräldrar ville inte tillåta sina barn att springa vattenhindret över huvudtaget, men det gällde främst de lite yngre barnen. Säkerhetsmässigt var alla hoppstenar något förrädiska eftersom de var polerade av slitaget de utstått och därmed tämligen hala. Hade stenarna varit blöta tror jag att man hade uppmärksammat faran på ett annat vis, som det var nu var det väldigt många barn som föll handlöst ner från hala stenar. Fallhöjden var dock inte särskilt hög och jag såg inte någon som inte genast reste sig upp och fortsatte på banan.

Bild16: Hoppstenar i vatten

En sak som var intressant var att barn som bara passerade förbi på väg till något annat oftast hoppade lite grann på stenar och stubbar, för att sedan följa sina föräldrar vidare till nästa mål. På det viset fick även de smaka på hinderbanan, utan att ge sig in på något av de mer tidskrävande hindren. En annan sak som jag märkte var att barnen aktade sig noga för att plumsa i med foten/fötterna i vattenhindret, men om de råkade göra det ändå var det vissa som fortsatte att plumsa allt under uppmuntrande tillrop från föräldrar. Om det var själva plumsandet eller tillropen som uppmuntrade barnet kan jag dock inte säga. Ett barn roade sig väldigt länge med att bara springa på de landstenar som fanns i anslutning till vattenstenarna, och ut över vattenstenarna, fram och tillbaka. Slutligen slutade han med detta, men fortsatte ändå att leka med vattnet genom att kasta pinnar och småsten i det.

7.2.4 Spring

I mina ögon uppmuntrade hela banan till spring, lite beroende på hur många gånger barnet sprang den. Ofta började de försiktigt, men många barn sprang banan flera

gångar både framlänges och baklänges och när de kom flängande för andra till tredje gången var försiktigheten som bortblåst och hastigheten hög.

7.2.5 Balans

När det gäller fasta balansgångshinder fanns det tre typer; vanliga stockar av olika storlek och form att balansera på, en gammal vagnsaxel fäst i marken genom att hjulen var nersänkta samt ett gammalt traktorredskap med mystiskt utseende.

Vagnsaxeln (bild 17) tog sig barnen över på lite olika vis; gåendes, krypandes eller sittandes gränslösligt över stängen. Det var väldigt vanligt att just detta hinder hoppades över, jag gissar att det beror på att det tog lite tid att ta sig över den (det var ofta kö eftersom man inte gärna gick två samtidigt) samt att det faktiskt var rätt svårt. Det var dock många småbarn som gärna testade den, men alla krävde hjälp av sina föräldrar. Många barn valde att helt hoppa över den den andra gången de sprang banan och i princip ingen började om ifall de trillade ner.

Bild 17: Fotografi av vagnsaxeln

När det gäller stockarna var det vanligast att folk bara gick över dem, men det var vissa som tog det säkra före det osäkra och kröp. Ingen tvekade inför dem. En rolig

Bild 18: En ringvält som man använder till att köra över åkern när det är sått

incident var när en pappa började fäktas tillsammans med sin son på en av balansstockarna, efter ett tag fick han även upp sin dotter och alla tre började leka någon slags herre-på-täppan-lek där de försökte knuffa ner varandra. Stockarna hade samma säkerhetsproblem som stenarna. De har blivit hala och många barn föll av dem.

Traktorredskapet (bild 18) var ett intressant inslag i hinderbanan, främst eftersom ingen var riktigt säker på hur det var tänkt att man skulle ta sig över det. Vissa balanserade över direkt på själva verktyget, medan andra balanserade på den smala ramen, vissa höll hårt i ramen och kröp över, tämligen många hoppade över den helt och hållet. Min gissning är att eftersom de inte direkt visste hur de skulle ta sig över så hoppade de över det helt och hållet.

Hinderbanan var utrustad med två typer av rörliga balanshinder, en repgång uppspänd mellan två träd (bild 19) samt en rörlig stock (bild 20).

Repgången tycktes en aning knepig för de barn

som var lite längre samt för vuxna eftersom det repet man skulle hålla sig i satt så pass nära det repet man skulle gå på. Konstruktionen blev också slakare efterhand som dagen gick. Alla försökte dock med olika rörelser och krumbukter att ta sig över det hindret utan att springa förbi det.

Den rörliga stocken blev en överraskning för en del, de hajade till när den rörde på sig, men den gungade inte särskilt kraftigt, vissa barn främst yngre sådana valde att krypa över. Jag såg aldrig någon som trillade ner från den.

Bild 20: En robust och lite trög rörlig stock

7.2.6 Klättring

Banan innehöll rätt många olika typer av klätterhinder; större stenar, stockar och stammar som krökte sig på olika vis. Många barn tog sig över dessa genom att gå medan andra krypklättrade över dem. Det fanns en grind utförd i äkta "Emil-stil" som barnen klättrade över, en pojke i 15-17-årsåldern gick dock balansgång över den på översta spjälan. En svensk gammal gårdsgård var ett annat klätterobjekt som barnen tog sig över på lite olika vis. Vissa barn följde en spjåla och eftersom en gårdsgård är byggd med sneda spjälor kom de alltså högre och högre upp, andra skiftade spjälor för att klättra i en rak linje på ungefär samma höjd. Vidare fanns det en hög stubbe

Bild 21: Träbock

med inslagna rep och uthuggna fotstöd principen var att man skulle svinga sig runt stubben, men många valde att klättra försiktigt runt. Många barn var heller inte helt säkra på hur de skulle göra. Slutligen fanns det en byggd klätterställning (bild 21) som såg ut som en träbock med stegspjälor. Mellan de två nedersta spjälorna hade det lagts en bräda som de som inte vågade klättra över kunde gå på. På sidorna satt det stabiliserande pålar. Några få valde den lättare vägen men de flesta, även de riktigt små, valde att klättra över konstruktionen. Mot slutet av min observation

såg jag även en liten flicka som gick över på de stabiliserande pålarna, på sidan av bocken.

7.2.7 Säkerhet

Det ansamlades inget vatten på något av hindren däremot var allt trä utom den byggda klätterställningen obehandlat och låg an direkt mot marken. Detta bidrar till att banan smälter in i omgivningen, men en del stockar hade börjat ruttna. Det verkade dock som om att barnen mest använde förruttnelsen som en ökad svårighetsgrad och det var inga träbitar som var direkt farliga att befinna sig på som följd av förruttnelse. Det fanns inga ställen på banan där barnen kunde fastna och slita av sig fingrarna eller bli strypta på, men visst kunde de om de trillade av en sten

fastna lite grann med foten mellan två stenar. Underlaget bestod av grus blandat med småsten samt sandig skogsmark. Inget som var direkt mjukt att landa på, men inte heller direkt hårt. Fallhöjden var i de flesta fall inte heller särdeles hög, där högre hinder förekom var marken rensad från rötter, större stenar och andra hårda objekt man riskerar att ramla på om man faller. Alla hindren var fast förankrade, antingen genom att vara nersänkta i marken, eller av egen tyngd, vissa var baserade på träd och stubbar som redan fanns där och dessa har då ett rotsystem som håller dem fast i marken. Jag tror dock inte att ett enda av hindren är fästa med betong i marken.

7.2.8 Integration i omgivningen

Banan är helt byggd på plats, inget är prefabricerat alla färger är naturliga och banan består av naturligt material. På vissa ställen har de använt sig av redan existerande träd, stubbar och stenblock och sedan byggt ut resten runt omkring. Man kan absolut tänka sig att det är en bana som Emil skulle ha kunnat hitta i Katthult, med vissa få undantag som exempelvis klätterbocken.

7.2.9 Antal barn och ålder

Eftersom banan var så lång fanns det ingen möjlighet för mig att få överblick över hela banan från en utkikspunkt. Därför räknade jag barnen vid starten och vid slutet av banan under 20 minuter. Mellan 13.25 och 13.45 sprang 47 personer förbi startsektionen. Mellan 14.10 och 14.30 sprang 48 personer förbi slutsträckan. Vissa av de här personerna var samma vid de båda tidpunkterna men de är inte räknade två gånger under samma tidsintervall. Åldersmässigt varierade det mellan 1 till minst 50. Alla sprang den eller åtminstone testade den. Den vanligaste ålderskategorin verkade dock ligga mellan ca 3 och 7 år.

7.2.10 Interaktion mellan individer

På den här hinderbanan sprang i vissa fall både barn och föräldrar, medan andra föräldrar valde att enbart titta på och ytterligare andra hjälpte sina små över den utan att själva testa banan. Mellan främmande barn förekom så vitt jag kunde se ingen interaktion, men många visade stor hänsyn till varandra och väntade snällt på sin tur. Självfallet fanns även det motsatta och många barn bara sprang över mindre barn som inte var lika snabba. Jag såg även två barn som satte sig på startplattformen för att spela UNO, de brydde sig inte ett dyft om att de var i vägen för alla som skulle springa hinderbanan, det var först när en förälder sade till dem som de tämligen surt flyttade på sig. Mellan främmande föräldrar förekom heller ingen aktivitet.

7.2.11 Aktiviteter

Inget specifikt hinder verkade vara roligare än något annat på den här hinderbanan, vanligast var att barnen sprang hela banan om och om igen, både framlänges och baklänges. Vissa springer bara vissa delar av banan. Jag såg en flicka som sprang runt i banans slutslinga (som gick i en cirkel) en fyra-fem gånger helt i sitt eget tempo. Vanligast var att de barn vars föräldrar gick bredvid bara sprang en gång, även om

de ibland kunde återkomma till någon del som de tyckt varit extra rolig, men så fort föräldern tröttnade var de tvungna att lämna banan. De lite mer självständiga barnen, vars föräldrar satt en bit bort och fikade kunde springa banan fram och tillbaka så mycket de ville. Jag såg även en förälder som hängde efter sin son runt banan två till tre gånger.

7.3 Hinderbanan på Skånes Djurpark utanför Höör

Denna bana låg så pass bra till i terrängen att jag kunde dela upp den i endast två synsektioner, men hade ändå möjlighet att se i princip hela banan från en punkt.

7.3.1 Allmänt

Bild 22: Starten på hinderbanan där man kan se hur den försvinner i skogen (bilden tagen vid ett tidigare besök och inte vid observationstillfället)

Skånes djurpark, eller Frostavallen är en djurpark där våra nordiska djur finns representerade. Den riktar sig både till barn och vuxna. Förutom hinderbanan och några lekattiraljer finns det inte så mycket att göra i djurparken, förutom att titta på diverse djur, vissa som man får gå in till och klappa eller rida på. Ibland håller även olika företag olika "jippon" där med uppträd och dylikt. Parken har även ett par serveringar och mängder med fikabord utspridda. Jag valde att vara där på Kalvindagen den 20/8-06 eftersom jag gissade att där skulle befinna sig tämligen många barn där. Vädret var tyvärr ogynnsamt och det ösregnade i princip under hela min

observation som varade mellan 11.45 och 15.45.

Hinderbanan innehöll alla i mitt observationsprotokoll ingående hinder, utom hinder-hinder.

7.3.2 Krypning

På den hängbro-struktur som byggts i slutet av hinderbanan finns en kort tunnel innan man kommer ut på själva bron: Denna är så pass låg att många måste krypa, medan lite mindre barn kan gå svagt framåtböjda. I övrigt fanns inga kryphinder.

Bild 23: Hoppstubbar fastsatta i en stock

7.3.3 Hoppning

Hopphindren bestod av hoppstubbar i olika varianter, en del fyrkantiga, andra runda. Vissa var fastsatta direkt i marken medan andra först var fastsatta i en stock som låg an mot och i marken (bild 23). Det såg dock inte ut som om det var problem med någon större förruttnelse till följd av direkt markkontakt ännu. Dessa hoppstubbar blir förrädiskt hala när de är blöta.

7.3.4 Spring

När det gäller spring är detta en bana som lockar till spring, många av hindren är gjorda för att man rätt fort skall kunna ta sig över dem samt att en del hinder ligger med ett visst avstånd från varandra som barnen springer över för att nå nästa hinder.

7.3.5 Balans

Som fasta balanshinder förekom stockar. En av dessa var dock en intressant variation (bild 24). På stocken var det fäst ett upprättstående stockar som man måste sicksacka emellan eller på annat vis ta sig runt, för att kunna ta sig över stocken. Två trädstammar med grenarna kvar är även räknade till balansstockarna.

Rörliga balanshinder var en repgång, där många barn försökte skaka ner varandra samt en balansstock. På den här balansstocken var det två flickor som lekte häst, men så fort någon kom och skulle balansera över lämnade de sin "häst". Även balansstockarna tenderade att vara hala i blöt väderlek.

Bild 24: Denna variant av hinder har jag inte sett på någon av de andra banorna.

7.3.6 Klättring

Bild 25: Klätternät

En hembyggd klättervägg bestående av en svagt sluttande skiva med fastsatta träbitar på finns rätt tidigt i banan. Lite längre fram kommer man till ett klätternät (bild 25) som hänger över en stock vilket gör att man måste klättra både upp och ner. Upp till hängbron finns det en steg på ett par steg som man måste klättra upp för, för att komma upp på bron.

7.3.7 Häng/gung/släng

Ett hinder av denna typ förekom i form av ett rep, med en knut längst ner, där man skulle svinga sig fram (bild 26). Inga gränser eller annat man skulle landa i var emellertid utmärkta, det var bara tänkt att man lite på måfå skall slänga sig i repet. Ett flertal barn använde repet att gunga på, med en förälder som knuffade på. Ett barn blockerade hinderbanan rätt länge genom att klättra upp till toppen av repet, de efterföljande barnen väntade dock på att hon skulle komma ner innan de försökte ta repet för att komma vidare på banan. En dold fara i detta hinder var att mindre barn

Bild 26: Svängrep

hade repknuten i huvud/ansiktshöjd. Något jag inte tänkte på förrän jag såg ett barn som fick den rätt på näsan.

7.3.8 Fart och fläkt

Bild 27: En Rutschkiva
(Bildens ej tagen under observations-
tillfället)

På andra sidan av den ovannämnda klättrväggen finns en skiva som man kan åka kana ner för (bild 27). Den var rätt hög och främst små barn tvekade lite inför denna, vissa hoppade över den helt. Att den var våt från regnet kan vara en bidragande orsak till detta, men jag kan inte vara säker på det. En likadan kana fanns som avslutande hinder i banan då man åker ner från hängbron.

Hängbron (bild 28) är banans huvudattraktion. Den är byggd i tre sektioner och det finns kedjor som man kan hålla sig i. Vissa barn hoppade och studsade mycket på denna för att få den att gunga mer, medan andra rusade över den, gärna fram och tillbaka. När barnen vädjade till sina föräldrar om att få springa hinderbanan trots väderleken var det alltid hängbron de valde om de bara fick testa ett hinder. Jag hörde också några barn som ivrigt proklamerade att den var det roligaste hindret där var. Denna var också det enda hindret på banan som bestod av behandlat trä och som kanske inte riktigt ännu smälte in i omgivningen. Den kan dock vara lite farlig, speciellt när den är blöt och blir hal, men även i torr väderlek, eftersom början och slutet av brodelarna är väldigt branta och det är lätt att trilla. Det var väldigt många barn som föll där och då kan man antingen trilla framåt eller bakåt, där bakåt är det värre av de två fallen.

Bild 28: Hängbron som var den stora favoriten på banan. (Bildens ej tagen under observationstillfället)

7.3.9 Säkerhet

Inget hinder samlade vattenpölar, något som i väderleken framgick med stor tydlighet. Jag kunde inte hitta några ställen som barnen kunde fastna allvarligt på, även om det naturligtvis inte är omöjligt att fastna i till exempel hängbron om man springer barfota. Underlaget för banan var skogsmark med träflis, som dessutom vid observationstillfället var vattenmättad och svampig. Det fanns heller inga högre höjder att falla ned ifrån. Så vitt jag kunde se var det inget redskap som var ostadigt även om de flesta var förankrade enbart med sin egen tyngd. Det svängande repet

höll ett bra avstånd till andra fasta föremål. Där finns egentligen inget hinder som är för svårt för barnen att klara av.

7.3.10 Integration i omgivningen

Banan är byggd vid sidan av gångvägen, inne i skogen. Den tar även tillvara de nivåskillnader som förekommer i området. I närheten av slutet på banan bredvid hängbron ligger en gammal trädstock och ett antal stenar. Jag tänkte på dem som en del av omgivningen och har inte tagit upp dem som hinder i mitt observationsprotokoll, däremot var det en liten flicka som från sista hindret före hängbron sprang dit och började hoppa på stenarna för att sedan springa vidare till bron.

7.3.11 Antal barn och ålder

På grund av ösregnet var det många barn som inte fick lov att springa banan för sina föräldrar. Därför var det bara 17 barn första timmen i åldrarna 3-9, 10. Under andra timmen regnade det fortfarande men inte riktigt lika kraftigt, och möjligen hade någon kalvinaktivitet slutat då det kom en hel folksamling som gick förbi och många (27) barn sprang banan. Dessa barn var mellan 3 och 8 år gamla. Tredje timmen hade det ihållande regnet förvandlats till skurar och fler än 50 barn sprang delar av eller hela banan. Fjärde timmen räknade jag inte barnen eftersom de började bli många att hålla reda på. Den vanligaste ålderskategorin såg ut att vara mellan 5 och 8 år och inga föräldrar, med ett undantag, provade banan, kanske på grund av vädret.

7.3.12 Interaktion mellan individer

Här vistas både vuxna och barn, barnen springer hinderbanan och de vuxna hjälper dem eller sitter på fikaplatsen. Få vuxna testade banan och det var inte många barn som sprang den flera gånger (troligen beroende på vädret). Barnen började inte spontant leka med främmande barn utan höll sig till de sina. Sinsemellan var de dock rätt tävlingsinriktade och inte sällan hörde man utrop som "titta jag leder"! eller "se hur lätt jag klarade detta"! etc. Jag såg också två pojkar som utmanade varandra, den som trillade ner från ett hinder skulle få lov att börja om från början. Den ena trillade sedan ner och den andra utstötte ett triumferande läte, varpå den förste sprang fram och knuffade ner den andre, som försökte smälla till den första. Den första svarade då med en veritabel boxningsattack på den andre. Leken blev väldigt fort allvar. Repgången var även ett annat av de hinder, efter hängbron, som var mycket populär och efter detta eller i samma klass var svängrepet.

7.4 Tarzanstigen på Tosselilla

När jag kom till platsen såg jag till min förtjusning att sedan jag var där senast har ytterligare en hinderbana byggts bredvid den som jag kom ihåg. Den nya banan såg ut att vara tänkt för lite mindre barn. Jag kunde bevaka båda banorna från samma utkikspunkt och delade in dem i två synsektioner, början och slutet. Eftersom det inte kom överdrivet många barn delade jag inte in dem i tid utan studerade dem efterhand som barnen nådde till början respektive slutet. I min sammanfattande text kommer jag att behandla båda banorna samtidigt.

7.4.1 Allmänt

Tosselilla är en lekpark precis vid Tomelilla, som är främst tänkt för något yngre barn, men kan även vara rolig för större barn samt vuxna. Här finns diverse lekattraktioner som hoppkuddar/mattor, linbanor, gungor, klätterställningar mm. Likaså finns här en del elektriska karuseller, en liten berg-och-dalbana, radiobilar samt gocart etc. Man kan också titta på djur – grisar, lamor åsnor osv. Vidare finns ponnyridning och ett "badparadis" med vattenrutschkanor och dylikt. Jag besökte parken torsdagen den 24 augusti, vilket inte var den bästa dagen eftersom det dels var sista dagen på säsongen och dels började skolorna. Vädret var dock soligt och varmt och jag satt där mellan elva och tre.

Bild 29: Skylten som utmärker starten för de båda hinderbanorna

7.4.2 Krypning

När det gäller kryphinder var det bara den lilla banan som var utrustad med ett sådant. Det bestod av ett plaströr (bild 30) som man skulle krypa igenom, antingen med huvudet eller med fötterna först. De riktigt små barnen uppvisade stor tveksamhet innan de väl vågade sig in i röret. Anledningen till att de tyckte det var obehagligt skulle kunna vara att det sluttade neråt, men det är inget jag kan veta med säkerhet. Tunneln

uppfyller kraven för säkerhet enligt Europenormerna.

Bild 30: Ett svagt sluttande plaströr att krypa igenom fanns på den lilla banan

7.4.3 Hoppning

Båda banorna var utrustade med hoppstubbar, skillnaden mot de tidigare studerade banorna är att dessa var väldigt höga (bild 31). I den stora banan var lägsta stubben 78 cm hög och högsta 148 cm, medan stubbarna i den lilla banan var ungefär en tredjedel så höga. För att höja säkerheten på de här stubbarna hade man lagt dit gummimatta som halkskydd. På den stora banan var det en tjej som kröp över

stubbarna, samtidigt som hon medgav för sina kamrater att hon varit modigare när hon var liten.

7.4.4 Spring

Ingen av banorna uppmuntrar till spring. Kanske kan man genomföra dem lite fortare, men man kan inte springa över den eftersom hindren är utformade på ett vis som gör spring omöjligt. Detta är snarare en fysiskt och tekniskt krävande bana.

Bild 31: Höga hoppstubbar

7.4.5 Balans

Bild 32: Den sk. stockbron

ett rep i ståhöjd ovanför repet man gick på. Den lilla banan hade två repgångar en med ett handrep och en med två (bild 33). Båda banorna var ytterligare utrustade med en gungande stock som tämligen många kröp över, åtminstone på den stora banan. Den lilla banan hade utöver detta något som jag kallar för en nätbro, två maskor med vanligt klätternät uppspänt så att man kunde gå på det med ett handrep att hålla balansen med. På detta hinder uppstod en dispyt mellan ett föräldrapar och deras barn eftersom barnen tog sig över hindret krypandes, medan föräldrarna försökte få dem att förstå att de skulle gå över och hålla sig i repet. Slutligen fanns det på den stora banan en stockbro som sviktade lite när man klev på den.

Fasta balanshinder var representerade i båda banorna i form av balansstockar. Vissa barn tog sig över sittandes gränsle på stockarna och ett barn vågade knappt det. Den lilla banan hade även en, som jag kallar den, stockbro (bild 32) som krävde viss balanskonst för att man skulle ta sig över. Det var två underliggande stockar med tvärlagda ribbor ovanpå med visst mellanrum sinsemellan.

De rörliga balanshindren var de som dominerade åtminstone i den stora banan. Där fanns tre olika typer av repgångar, en med två rep att hålla sig i, en med ett rep som låg ungefär i samma höjd som det repet man skulle gå på, samt en med

Bild 33: Repgång på den lilla banan, med ett gångrep och två rep att hålla sig i.

7.4.6 Klättring

Klättring var inte ett prioriterat hinder på någon av banorna, båda var dock utrustade med ett par stegar som ledde upp till andra hinder och den stora var försedd med ett långt uppspänt rep (bild 34) som man skulle gå armgång över. Jag har räknat detta som ett klätterhinder eftersom jag inte riktigt tycker att det platsar bland häng/gung/släng-hindren. Det var några som kom på att man kunde ju ta sig över repet genom att "krypa" under det, dvs. svänga upp benen och använda dem också, det var dock ingen som utförde det. Av alla de barn som provade banan den dagen såg jag bara en enda som tog sig över hela repet.

Bild 34: Den långa armgången

7.4.7 Häng/gung/släng

Här kommer vi till de hinder som varit tämligen underrepresenterade i tidigare banor, men som på dessa två finns i överflöd. Båda banorna är utrustade med 9 lianer, den stora har enbart knutar att klättra på (bild 35) medan den lilla har ringar på sex av lianerna. Det som i mina ögon är problemet med dem är att det är lite för mycket, jag såg inte något barn som tog sig över fler än fyra lianer i den stora banan, medan alla utom en tog sig över dem i den lilla (här har jag inte räknat med de barn som var för små för att klara av det över huvud taget). Lianerna uppmuntrar dock till Tarzanlekar och tjut. En pojke betedde sig lite underligt mot de här lianerna, han kastade sig på dem, men tog inte tag i dem vilket resulterade i att han föll till marken. Detta presterade han flera gånger, både på den stora och på den lilla banan. Jag tyckte detta var lite märkligt, men min lillasyster gjorde mig uppmärksam på att det är på det viset man gör i Tv-spel, slänger sig på repen och så fastnar man automatiskt. Kanske var det därför han gjorde så, kanske inte.

Bild 35: Den stora banans lianer. Den lilla hade ringar längst ner på sex av sina lianer.

Säkerhetsmässigt höll ett av repen på den lilla banan inte det stipulerade avståndet på 60 cm till fasta föremål utan var knutet på 50 cm avstånd. På den stora banan beror det på hur långa repen är, något som jag inte kunde bedöma. Är de två meter

eller mindre håller de avstånden (75 cm), är de längre än två meter, gör de det inte då det då skall vara 100 cm säkerhetsavstånd.

På den stora banan finns även ett svängrep, där man svingar sig från en plattform till en annan. Vissa barn använde det för att gunga fram och tillbaka och även här utstöttes tarzanvrål.

7.4.8 Säkerhet

Ingen av banorna hade hinder som det kunde samlas vatten på. Däremot fanns det ett par ställen där ett barn lätt skulle kunna fastna, nämligen på stockbroar och mellan stegarnas spjälor. När det gäller mindre uppenbara faror hade den lilla banan utrustats med liggunderlag runt en av ställningarna för att hindra att man skulle slå i huvudet. Uppenbarligen har det hänt olyckor där som man nu har försökt förhindra, dels genom att den blå färgen syns tydligt men också genom att vara stötdämpande även om man slår i huvudet. Underlaget är mjuk skogsmark med träflis på och mot detta ligger det på vissa ställen obehandlat trä, som dock ligger där för att hindra att resten av hindret ligger an direkt mot marken. Alla hinder var ordentligt fastsatta i marken, även om troligen inget av dem var satta med fundament.

7.4.9 Integration i omgivningen

Platsen är en rofylld björkpelarsal (åtminstone innan besökarna hunnit dit) med vilda påfåglar som struttar omkring och frodigt grönt gräs. Hindren vindlar mellan stammar och blad på fullständigt plan mark. Banorna är byggda i trä av olika format och alla rep är naturfärgade, det enda som avviker från det naturliga är plaströret som fungerar som tunnel samt nätbron som har ett plastöverdrag. Precis bredvid ligger en hage för vietnamesiska hängbuksvin och i bakgrunden kan man skymta lamadjur. Jag anser att banorna passar in i sin omgivning.

Bild 36: Hinderbanan smälter in mellan stammarna och försvinner nästan i slutet

7.4.10 Antal barn och ålder

Antalet barn som kom till platsen låg mellan 40 och 50 stycken. Jag höll dock inte reda på hur många barn som sprang vilken bana utan nöjde mig med att räkna barnen som sprang någon av banorna, de flesta sprang dock lite på båda två. Åldersmässigt varierade det mellan ca 3 till ca 17 år med flest barn ur femårskategorin eller yngre. Där var även en skolklass som var i ca 10-11 årsåldern. Det var dock övervägande väldigt små barn den här dagen och de flesta var inte kapabla att klara banorna på egen hand.

7.4.11 Interaktion mellan individer

Ingen interaktion skedde mellan barn som var främmande för varandra, det var heller inte särskilt mycket samspel mellan de barn som kände varandra utan de satsade helhjärtat på att ta sig över hindren. Föräldrarna hjälpte sina barn över banorna och försökte då och då tala om för dem hur de skulle lösa hindren. Lärarna för skolklassen försökte först aktivera barnen till att springa banorna och sedan försökte de dra barnen därifrån innan de var färdiga. Jag skulle säga att de här banorna inte uppmuntrade till interaktion såvida man inte skulle samarbeta, vilket ingen gjorde då man snarare försökte skaka ner varandra.

7.4.12 Aktiviteter

Ingen av de här banorna är gjorda för små barn då de är uppbyggda av tunga, tämligen krävande samt väldigt utdragna hinder både styrkemässigt, koncentrationsmässigt och viljemässigt. För att ta skolklassen som exempel så började de med den stora banan. Ingen gick klart första repgången, ingen tog sig över lianerna, de två efterföljande repgångarna hoppades helt över, bara en tog sig över hela armgången, däremot gick alla sista repgången. Jag tror att man måste vara i en sådan ålder att det finns en perfekt balans mellan ens kroppstyngd och ens muskelstyrka samt en psykisk motivation. Det var svårt att utröna om något hinder var roligare än de andra på den här banan, men om jag måste säga något så skulle jag säga svängrepet.

Den lilla banan hade skolklassen inga problem med att ta sig över utan det var främst de mindre barnen i ca sexårsåldern och neråt som fick problem här. På denna banan verkade det som om tunneln var det roligaste hindret.

7.5 Djungellekplatsen i Malmö, Bunkeflostrand

På djungellekplatsen i Malmö har jag inte kunnat göra fullständiga studier eftersom jag inte lyckats vara där tillsammans med några barn. Jag vill dock ändå ha med den i arbetet eftersom den kan tjäna som exempel på hur det kan bli när man siktat fel.

Bild 37: Denna lummiga och spännande bild möter en vid ingången, med en upphöjd nättunnel

7.5.1 Allmänt

Djungellekplatsen är Malmös första temalekplats och ligger i fjärilsparken mitt i Bunkeflostrand. Området är ett villaområde och det är inte långt till närmsta skola eller dagis. Det görs även reklam på Malmö Stads hemsida för lekplatsen:

*Djungellekplatsen är som gjord för egna, **fantasirika lekar**. På den lummiga platsen finns **repstegar**, **klätternät**, **lianer** och lite läskiga, svajiga **hängbroar** som för tankarna till både Tarzan och Fantomen. Här kan barnen också gömma sig i en spännande **grotta** eller springa runt i en **labyrint**.*

*Hela lekplatsen inramas på tre sidor av ett över två meter högt plank som har **titthål** och som är möjligt att ta sig över med nät och lianer. Och inte minst inbjuder **träd** och **buskage** till klättring och kurragömma*

(<http://www.malmo.se/parkerstrander/lekplatser/temalekplatser/djungel.4.33aee30d103b8f159168000109096.html>)

Jag skulle dock inte betrakta lekplatsen som en hinderbana eftersom både hinder och röd tråd i "banan" saknas. Nästan inga av de element som skall vara med enligt mitt observationsprotokoll finns på platsen.

7.5.2 Krypning

På platsen finns en nättunnel som är upphöjd ovan mark i en ställning av trä (bild 37).

7.5.3 Spring

Platsen uppmuntrar till spring då den är täckt av lummig pilskog och något kuperad. Stigar löper här och tvärs. Det finns även ett stort betongrör (bild 38) som man kan springa igenom och då hamna på

Bild 38: Lummiga stigar och betongröret i bakgrunden. Det röda på röret är gummiskyddet

utsidan av lekplatsen. Röret bevisade för mig att någon gång måste det vara barn på platsen, barn som slagit huvudet i röret för gummiskydd hade satts upp för att ingen skall kunna slå sig alvarligt.

7.5.4 Klättring

Lekplatsen kan stoltsera med tre klätterelement, först stegar upp till andra hinder, ett repnät som leder upp till palissaden samt en skiva som man skall dra sig upp för med hjälp av ett rep (bild 39). Där fanns även en stor betonggrotta som man skulle kunna klättra upp på, men som jag inte räknat som del i "hinderbanan".

Bild 39: Med hjälp av repet skall man dra sig upp för skivan

7.5.5 Häng/gung/släng

På platsen finns en hängbro (bild 40) och en repbro (bild 41) som skiljs från varandra med en plattform. Båda brosegmenten är tämligen korta. Hängbron är byggd av trä och kedjor, medan nätbron består av ett tjockt rep att gå på och repnät att hålla sig i.

Bild 40: Hängbron i djungellekplatsen

Bild 41: Repbron i djungellekplatsen

7.5.6 Fart och fläkt

Från palissaden kan man ta sig ner via en röd rutschkana (bild 42).

Bild 42: Den röda rutschkanan

7.5.7 Säkerhet

Här är några aspekter som är bristande ur säkerhetsnormernas synvinkel, exempelvis sticker nästan alla ställningars fundament upp och innebär snubbelrisk.

På hängbron kan små barn ganska enkelt ta sig upp, men kanske inte lika enkelt ta sig över då de riskerar att fasta med fötterna mellan ribborna. Inga ställen för vattenansamling förekom. Underlaget bestod av jord och träflis och var varken mjukt eller hårt.

7.5.8 Integration i omgivningen

Det är en lekplats med djungeltema inramad av en två meter hög palissad på tre sidor, den fjärde sidan vätter åt ett lätt igenväxt dike och på andra sidan diket finns villaområdena. Det första man ser är ett hinder och en ringlande stig bland lummighet. Genast blir det spännande. Innanför detta första intryck möts man av en stor betonggrotta mitt i en glänta. Marken är kuperad och överallt finns det pilbuskage. Hindren är väl dolda i vegetationen, kanske delvis beroende på att det inte finns så många och de är väl utspridda.

7.6 Sammanställning av hinderförekomster

Hinder	Jordbodalen	Astrid Lindgrens Värld	Skånes Djurpark	Tosselilla Bana 1	Tosselilla Bana 2	Djunglelekplatsen
<i>Kryphinder</i>						
betongrör						
tunnlar						
plaströr						
<i>hopp hinder</i>						
stubbar						
stenar						
<i>Spring</i>						
avstånd						
<i>Balans fast</i>						
stockar						
Andra redskap						
grenklykor						
<i>Balans rörlig</i>						
stockar						
gångrep						
stockbro						
nätbro						
<i>Klättring</i>						
"klättervägg"						
klätternät						
Gärdsgård och dylikt						
stegar						
armgång						
<i>Häng gung släng</i>						
Lianer						
Svängrep						
repbro						
<i>Fart och fläkt</i>						
rutschkana						
gunga						
hängbro						
<i>Hinder</i>						
hinder						

Tabell 1: Tabellen är till för att ge en översikt över hinder som dyker upp i studien, den är dock inte fullständigt heltäckande. Här tas det med vilka hinder som finns på respektive hinderbana. Lekplatsredskap tas inte med, utom när det gäller fart och fläkthinder, och inte heller sådana hinder som exempelvis sarger och annat, vars funktioner alltså inte egentligen är hinder. När det gäller punkten andra redskap under balans fast syftar det på Astrid Lindgrenvärldens mer mystiska traktorredskap och dylikt samt Tosselillas broar konstruerade av stockar. Hinder som är lika dana oavsett vilket underlag de har tas inte upp extra utan klumpas ihop till ex stenar (istället för stenar i vatten och stenar på land).

8 SLUTSATSER OCH DISKUSSION

8.1 Hur projekterar man en hinderbana för barn

- **Som ger dem den motoriska träning de behöver?**

I min studie har jag sett att riktigt små barn haft problem att ta sig över de flesta hinder på banorna. En stor del av anledningen till detta är naturligtvis att de är för små, banorna är anpassade för större barn, och dels för att de inte börjat lära sig att kombinera rörelser, något som först uppträder i fyraårsåldern. Vidare har de heller inte byggt upp de muskler och den balansförmåga som krävs.

För barn i fem-sexårsåldern skulle en hinderbana vara idealisk eftersom de behöver träna på kraftiga rörelser som kräver mycket styrka och balans. Den bästa åldern för rörelseinläring är dock i 10-12-årsåldern, allt enligt min litteraturundersökning, eftersom den intellektuella och den fysiska utvecklingen då ligger på samma nivå. Detta gör att jag tolkar det som att en hinderbana för att hjälpa barnen på montessoriskolan i Lund att träna upp sina motoriska färdigheter kanske inte är det rätta verktyget.

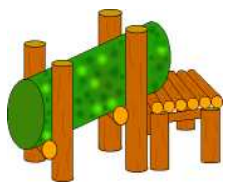
Banan där skulle vara för barn i 6-12 årsåldern. Det är en tämligen stor utvecklingsskillnad mellan dessa åldrar och en bana kan inte tillfredställa de yngsta eller de äldsta i den här ålderskategorin. Tolvåringarna behöver mer utmanande hinder och sexåringarna har precis börjat utveckla dessa färdigheter och behöver träna just dem. Det bästa vore kanske då att göra två banor vilket det inte finns plats för. Det har dock önskats en hinderbana från barnens sida och för att den skall passa både för elevernas och för lärarnas önskemål tycker jag att man kan göra ungefär som på Astrid Lindgrenvärlden, att man gör alternativa hinder. Vissa hinder kan vara likadana, sådana som exempelvis balanshinder eller svänghinder, medan andra lite svårare hinder som lianer eller tuffa repgångar kan ha alternativ som är lite lättare till de mindre barnen.

Efter att ha läst den litteratur jag funnit och studerat ovanstående banor, anser jag att för att ge barn den motoriska träning de behöver, måste hinder finnas med som låter dem hoppa, springa, klättra, gunga och krypa, men vara lämpligt utformade för rätt ålderskategori. Nedan följer en listning av de motoriska momenten och förslag på hinder. I Bilaga 8 finns en utförligare beskrivning av de hinder som illustreras på bilderna.

8.1.1 Krypning

Litteraturen säger att ett barn lär sig krypa redan som spädbarn och detta är en av de motoriskt mest viktiga inläringarna som finns, då denna förmåga skall ligga till grund för all fortsatt rörelseinläring. Således, menar jag, skall ett normalutvecklat barn i sexårsåldern redan ha den här förmågan och behöver i princip inte träna den ytterligare för att lära sig. Krypmoment i en hinderbana bör dock finnas för att ge

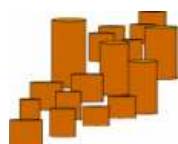

Bild 43: Rör att krypa i

allsidig muskel- och rörelseträning. Kryphinder kan vara rör (bild 43) i olika storlekar och lutningar, stockar eller andra hinder att krypa under, "reptrassel" att krypa igenom etc. Det jag som projektör här måste tänka på att för yngre barn kan det räcka med en lättare lutning, eller ett större rör, medan en tolvåring kanske skulle se en större utmaning i kraftigare lutning och smalare rör.

8.1.2 Hopp och spring

Hopp- och löphinder är absolut nödvändiga i en hinderbana speciellt för mindre barn. Den förmåga som krävs för att barn skall klara av att hoppa och springa utvecklas inte förrän barnet är ca 4 år. Som sexåring skall rörelserna vara väl förankrade, men oavsett det är det nu som benmuskulernas styrka växer och de måste därför användas och tränas. För en tolvåring är dessa hinder till för att främst träna muskelstyrka och balans, men minst lika viktiga som för en sexåring. Med denna

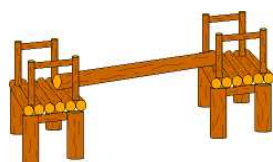

Bild 44: Hoppstubbar

kunskap anser jag att man med fördel kan göra hindren olika komplicerade för sexåringar och för tolvåringar. Om man skall hoppa mellan stenar kan avståndet vara olika stort för de olika ålderskategorierna, eller landningsytorna olika stora. Det handlar hela

tiden om att anpassa svårighetsgraden av liknande hinder till olika ålderskategorier. Hopp hinder i en hinderbana kan vara stenar som nämnts, stubbar (bild 44), både låga och höga sådana, plattformar och dylikt. Löpning kan tränas genom att hela banan uppmuntrar till hastighet eller att man håller ett avstånd mellan hinder som inspirerar till spring.

8.1.3 Balans

Bild 45: Balanshinder

Balans är nödvändigt för att man exempelvis skall kunna gå, springa, hoppa eller klättra. I sexårsåldern tränar barnen gärna sin balans tillsammans med löpning och hoppning. Däremot är det inte förrän i sex- till nioårsåldern som balans börjar bli enkelt för ett barn. Det är då deras tyngdpunkt sänks vilket underlättar balansförmågan. Det är också i sex till nioårsåldern som en hinderbana är idealisk för ett barn då den innebär kombinerade motoriska övningar som stimulerar till koordinativ fysisk träning, men som ändå innebär att det är lek och inte allvar. Barnen behöver träna sin balans både på rörliga och på fasta hinder, där rörliga hinder är ett eller ett par steg svårare än fasta. Därför kan jag tänka mig att på en bana för mindre barn gör man rörelsehinder mer trögrörliga, medan de för större barn är lätttrörliga och längre. Likaledes bör fasta balanshinder göras något längre för äldre barn eftersom svårighetsgraden då ökar. Exempel på balanshinder är fasta (bild 45) och rörliga stockar, repångar och andra saker man kan balansera på som traktorredskap eller gårdsgårdar osv.

8.1.4 Klättring

Enligt min erfarenhet börjar man med klättring redan som liten när man försöker ta sig upp i soffor, på stolar eller upp i någons knä. Detta utvecklas sedan till att man försöker klättra upp i träd eller på hustak. I den litteratur jag tagit del av börjar klättring i hinderbanemening tränas tillsammans med löpning, hoppning och balansövningar och är något som man bara kan bli bättre på. Att klättra kräver balans, ben- och armstyrka samt många kombinerade rörelser. Därför är det också bra ur motorisk synvinkel. I min studie av olika hinderbanor har jag sett klätterhinder, sådana som klätternät (bild 46) och klätterväggar, rep att ta sig upp till en annan nivå med, stegar osv.

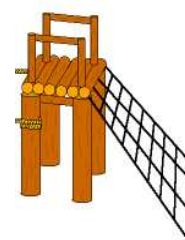

Bild 46: Klätternät

8.1.5 Häng/Gung/Släng

Jag tolkar det som att hänga hänger ihop med klättring och balans, om man klättrar i ett träd behöver man förr eller senare hänga sig från en gren för att ta sig antingen ner eller upp, annars har den kanske inte i sig själv någon inverkan på ens motoriska utveckling utan det handlar snarare om att vara en rörelsekombinerad lösning på ett hinder. Det är även bra för muskelträningen. Denna tolkning har jag gjort främst eftersom häng/gung/slänghinder inte tas upp i den motoriska litteraturen utan att de snarare bidrar till stimulansen och mångfalden i en hinderbana. Gung- och slänghinder är knutna till balans, men innebär även de så farliga (ur säkerhetssynpunkt) tvingande rörelserna, som barn dock måste lära sig att behärska. Här lär man sig också undermedvetet saker om fysikaliska samband som inte har med motorik att göra men som är lämpliga för att man inte skall skada sig på exempelvis en gungbräda. Häng/gung/slänghinder kan vara lianer eller ensamma svängrep (bild 47), gungbrädor eller linbanor osv.

Bild 47: Svängrep

8.1.6 Hinder-hinder

Hinder-hinder innebär en kombinationsrörelse mellan exempelvis löpning och hoppning eller löpning-hoppning-krypning vilket bidrar till koordinerad motorisk träning vilket barnen som nämnt börjar bli kapabla till i fyraårsåldern och uppåt. Denna typ av hinder inbjuder, i mina ögon, även till fart och fläkt vilket bidrar till lekkänslan i träningen. Hinder av denna typ kan med fördel byggas av stockar satta med visst mellanrum från varandra i längdled och med olika höjd sinsemellan (bild 48).

Bild 48: Hinder-hinder

8.2 Hur projekterar man en hinderbana för barn

- **Som stimulerar till användning?**

De två hinderbanor jag studerat som befunnit sig på lekplatser har egentligen inte varit hinderbanor i bemärkelsen banor. Det har snarare rört sig om hinder som har stått placerade med mer eller mindre anknytning till varandra och i fallet med djungellekplatsen inte ens särskilt många hinder. De barn som har varit på lekplatsen har lekt mer med den traditionella lekparutsrustningen gungor, gungbräda och rutschkana än med de fritt stående hindren. På djungellekplatsen finns enbart rutschkanan som traditionellt inslag. De få som ändå testat de hinder som funnits (Jordbodalen) har ganska snabbt slutat med detta, antingen för att de inte vetat vad de skall göra sedan eller för att de inte varit tillräckligt långa, eller tillräckligt starka eller inte uppfyllt något annat krav för att klara hindret på "rätt" sätt.

En anledning till att djungellekplatsen inte används i så stor utsträckning skulle kunna vara besvikelse. På Malmö stads hemsida utmålas platsen verkligen som en oas för lek (citatet ovan), men när man kommer dit är inte ens hälften sant. Att kalla grottan (bild 49) för spännande är ett hån mot våra barn, och här kan jag tydligt se problematiken med att det är vuxna som försöker förstå sig på barns önskemål utifrån sina egna referensramar.

Bild 49: Grottan

Lärarna på Montessoriskolan i Lund hade dock löst denna problematik på enklaste vis, barnen hade själva fått göra ritningar på vad de ville ha för hinder. Därför anser jag att jag mest kom in som någon slags katalysator för att arbetet med deras hinderbana skulle komma igång, de hade egentligen redan alla idéerna.

Vidare skrivs det om lianer på djungellekplatsen, något som barnen absolut skulle lockas av, då mina studier pekar på att gungelement är väldigt uppskattade, men på platsen finns inte en enda lian. Den enda kvaliteten på platsen är att den är undanskymd, det finns vegetation att springa i och det finns vatten i närheten. Jag upplevde det som en besvikelse när jag kom dit, efter att ha läst på Internet om hur bra platsen var, och såg hur dålig den var i förhållande till glorifieringen. Det finns heller inga platser som föräldrarna kan sitta på, varför små barn troligen inte kommer till den här platsen alls.

De fyra hinderbanorna som har funnits på de större anläggningarna (Astrid Lindgrens Värld, Tosselilla och Skånes Djurpark) har däremot använts flitigt av de barn som kommit dit. Dessa konstruktioner har alla varit riktiga banor att ta sig fram på och som ytterligare satts i ett sammanhang genom att vara både namngivna och startade med portaler eller i Tosselillas fall med en skylt. Det som dock har förvånat mig lite grann under studien av dessa är att det förekommit så pass lite lek eller

kanske snarare fantisering på banorna. På Vimmerbybanan hade man till exempel kunnat tänka sig att någon skulle låtsas vara Emil eller någon annan figur, men inget sådant förekom. Det förvånade mig också att det förekom så lite tävlingsanda, det var bara några få som faktiskt tävlade med varandra, även om många försökte knuffa ner sina kamrater från banan så fanns ingen motivation till att klara hela banan felfritt. Trillade man ner började man på nästa hinder, man försökte inte göra om hindret, utom i sällsynta fall, och det var aldrig någon som började om ända från början. Att barnen uppenbarligen saknade tävlingsanda kan jag se som ett litet problem, men jag kan också förstå att det är svårt att tävla mot varandra när det bara finns en bana att göra det på. Då måste den ena springa före den andra och då är det inte en jämn tävling. Tanken som slog mig då var att för att göra spänningen större borde man göra två identiska parallella banor bredvid varandra. Då blir det riktiga tävlingar där den som kommer i mål först faktiskt har gjort sin bana bättre än den som kommer in som tvåa. Samarbete mellan barn var heller inget som jag observerade hos dem som sprang, vilket kanske egentligen då ligger närmre till hands än tävling på en och samma bana. Här pekar dock min litteratur på att barn i vissa åldrar inte är tillräckligt mogna för att samarbeta på ett bra vis och möjligen är det detta som har spelat in i dessa fallen. De flesta av barnen uppvisade nämligen fortfarande det egocentriska stadiet där de hellre knuffade ner de andra för att själva ta sig framåt än att hjälpa någon annan. På sätt och vis är detta en slags tävlingsinstinkt men på en tämligen primitiv nivå.

Det förekom heller inte särskilt mycket övrig lek på banorna, det var någon som lekte häst och någon lekte herre på täppan men det var heller inte mycket mer. Jag misstänker att hinderbanorna inte uppmuntrar så mycket till lek, speciellt om de är hårt använda, eftersom man då är ivägen för dem som springer hinderbanan. Samma sak gäller när det handlar om att ta sig över på olika vis. Kanske är det så att man inte behöver ta sig över på olika vis förrän banan börjar bli tråkig, vilket den kanske inte hinner bli om man bara besöker den en eller två gånger om året vilket kan vara fallet med Skånes djurpark eller Tosselilla. Jordbodalen däremot kan man besöka varje dag och där kan det kanske då vara lämpligt att satsa på multifunktionella hinder där valmöjligheterna kan vara en del av banan. Jag tror också att mer ovanliga hinder kan stimulera till användning, tunnlar (rör) under jorden är inget man möter särskilt ofta, eller rör som reser sig en bra bit upp i luften att klättra igenom kan vara både roligt och lite spännande, bara det att inte se andra öppningen ger en spänningsfaktor. All leklitteratur jag läst bekräftar att man måste göra varierade hinder, man måste få med alla aspekterna som är bra för den motoriska träningen, men som också bidrar till mångfalden och därmed gör banan roligare och mer utmanande. I slutändan handlar det om stimulans, om banan inte är stimulerande kommer ingen att prova den.

Det kan också vara så att en regelrätt hinderbana är alldeles för målinriktad. Man skall ta sig över den, gärna så fort som möjligt, alltså skulle den kanske inte i sig uppmuntra till lek eftersom lek, enligt Eli Åhm (1993) inte är eller ska vara målinriktad. En annan anledning till att barnen inte lekte så mycket kan vara att föräldrarna oftast följde med vid sidan av och kunde tänkas bli otåliga om barnen

uppehöll sig för länge med något som i deras vuxna ögon inte har med hinderbanan att göra. Fantasilösheten hos barnen kan bevisligen bero på att många vuxna faktiskt lade sig i ifall de tyckte att deras barn tog sig över hindret på fel sätt. Det verkar också som om det är föräldrarna som i mångt och mycket bestämmer vad barnet klarar och inte klarar snarare än att låta barnet försöka. Detta var förstås högst individuellt, men tendenserna finns där i mina studier. Detta bidrar troligen till att barnen aldrig löser uppgifterna på ett individuellt sätt.

Min studie pekar även på att de hinder som ligger under häng/gung/släng och fart och fläkt är de hinder som är mest populära, även om det på många ställen kanske inte funnits något direkt favorithinder. Det är under dessa kategorier som gungor och gungbrädor kommer in, vilka också är de mest populära på en lekplats enligt andra studier, kanske bör man därför införliva dessa element i en hinderbana. Dock inte i för långa sekvenser vilket hinderbanorna på Tosselilla visar på ett tydligt sätt. Barnen måste orka ta sig över hindren, och de måste tycka att det är roligt att försöka annars blir det inte lek, utan allvar. Kanske är denna typ av hinder så populära eftersom de inte är målinriktade. På en gunga gungar man, men man kommer ingen vart och det finns inget syfte, annat än att ha skoj, med att göra det. Det samma gäller med exempelvis en gungbräda.

Vidare kan jag tänka mig att om, som i det här fallet, barnen själva fått vara med och bestämma vad de vill förgylla sin skolgård/lekplats med och det är deras föräldrar och lärare som kommer att bygga den, då kommer de också att använda den. Skolan i Lund har därför enligt min mening alla fördelar med sin hinderbana. Barnen har fått säga sitt, de kommer att se arbetet fortskrida och kanske i viss mån även få hjälpa till. Det som är det stora hindret för den här hinderbanans stimulansförmåga är platsbristen på skolgården.

Jag instämmer i att om man involverar barnen i skedet med att hitta på lekplatser och lekredskap måste det vara det absolut lättaste sättet att få reda på vad de egentligen vill ha. Vill de ha sakerna så använder de dem troligen också. Det som stod högst på skolans barns önskelista var en linbana (ett häng/gung/slänghinder) Detta är dock omöjligt pga. den ovannämnda platsbristen. Jag föreslog dock svängrep som substitut. Jag föreslog också att de skulle föra in så många häng/gung/slängelement som möjligt, gärna sådana som kombinerar andra färdigheter som ex en vippbräda (gungbräda) att springa över som även kräver balans. Andra hinder som jag föreslog var rörliga stockar och saker att hoppa emellan. En annan bra tanke för en lyckad hinderbana är just hur den smälter samman med sin omgivning. Studier visar att en naturlig omgivning är mer stimulerande och alltså bör man även försöka passa in sin hinderbana i en sådan, antingen om miljön finns där eller om man får konstruera den själv. Kuperad terräng, träd och lummighet samt stenbumlingar är bra ingredienser i ett sådant recept. Banan bör då bl.a. konstrueras av grova stockar och naturfärgade rep för att i möjligaste mån smälta in.

Jag tycker att det är mycket värt att tänka på att det inte är en typ av hinder, eller enbart en åtgärd som gör banan mer åtråvärd utan det är en kombination av allt.

8.3 Hur projekterar man en hinderbana för barn

- **Som är säker?**

Säkerhetsmässigt kan jag säga att de flesta banorna, trots att de är byggda före europanormerna håller dem, i alla fall enligt min amatörmässiga granskning. Den största anledningen till detta är att hindren på banorna är så pass olika de gängse lekredskap som finns på lekplatser att säkerhet på hinderbanor nästan borde vara en egen kategori. På banan i Vimmerby till exempel; kan ett barn lätt trilla av en sten och landa med huvudet på en annan, men fallhöjden är inte så hög så det finns inga regler för det. På vissa banor har man fått utföra säkrande åtgärder i efterhand som exempelvis liggunderlagen på Tosselilla för att hindra att folk slår i huvudet. Där har man i konstruktionen inte tänkt på hur långa barnen är och gjort ställningen för låg. Likadant är fallet på Djungellekplatsen, platsen var tämligen undermåligt skött med uppstickande fundament och dylikt. Gummiskydd hade dock sats upp på betongröret. Detta bevisar i alla fall för mig att det finns barn som använder platsen och att något/några av dem sprungit in i röret med pannan före. Sådana föreskrifter förekommer inte heller i normerna. På 70-talet menade vissa att barn själva kunde bedöma vad de klarade av och vad de inte klarade av, vilket då skulle göra att små barn inte gav sig på för dem farliga hinder. Detta är i dagens normer en tanke som inte existerar, allt skall vara så säkert som möjligt. Jag vill dock hålla med forskarna som säger att om barnen inte leker på hindren för att de är för tråkiga så spelar säkerheten ingen roll, då söker barnen sin spänning på annat håll; byggarbetsplatser, eller höga tak etc.

En annan aspekt för säkerheten på en hinderbana är väderleken. Blir banan blöt blir den hal och därmed farlig, plus att man blir smutsig och blöt vilket inte uppskattas av berörda föräldrar. Därmed påverkar vädret även motivationen att springa banan. Det spelar troligtvis större roll för föräldrarna än för barnet på grund av smutsigheten, men ett litet barn inser oftast inte att ett blött hinder är halare än ett torrt. Därför är det viktigt att se till att banan är så säker som möjligt även när den blir blöt, som exempelvis på Tosselilla där gummi satts på de höga hoppstubbarna.

Det man också får tänka på är hur stort eller litet man gör allt, ett rep vars knut hänger i midjehöjd på en vuxen hänger i ansiktshöjd på ett barn, som på Skånes Djurpark, men det är trots allt barnet som skall springa banan. Likaledes att en A-formad ställning smalnar av ju högre upp längs med ställningen man kommer, höjer man då banan måste man se till att det finns utrymme för barnen att springa under stolparna i A: et. Tänker man på detta slipper man sätta fast liggunderlag som stötdämpare i efterhand som ju var fallet på Tosselilla. Ett tredje exempel är om det är ett stort rör som man i ett barns ögon uppenbarligen kan springa igenom, då måste det vara så pass högt att man faktiskt kan det vilket inte var fallet på Djungellekplatsen i Malmö. Hålet i A: et och röret bör annars göras så lågt/litet att det syns att man måste böja sig för att ta sig igenom. Dolda faror skall bort eller göras till uppenbara faror som barnen kan undvika.

När jag talade säkerhet med lärarna i Lund pekade jag främst på underlagets beskaffenhet och fallhöjder samt materialets hållfasthet eftersom det främst är dessa faktorer de kommer att påverkas av. Jag gav dem också min sammanfattning av de normer som gäller för att de på egen hand skall kunna kontrollera sådant vi inte talat om. Vidare tipsade jag dem om att se på leksakstillverkarens hemsidor och se vad dessa har för idéer om hur ett lekredskap skall tillverkas säkert, bara för att få inspiration.

Som jag ser det kan lekredskap få göras uppenbart farliga, men de dolda farorna skall vara omhändertagna, sådana som håll att fastna i, utstickande saker som man kan råka springa in i i stundens hetta och dylikt.

8.4 Hur väl mina teorier stämmer med Eva Norén-Björns gällande hinderbanors popularitet

När det gäller Eva Norén-Björns studie från 1979 skulle jag säga att jag finner saker i min studie som både bekräftar hennes och förkastar den. Barnen på lekplatserna använder inte hinderbaneelementen, precis som hon anser, kanske för att de inte står som en hinderbana, kanske för att de är för otillgängliga, kanske för att de är för målinriktade. Banorna på Tosselilla, Skånes Djurpark och Astridlindgrevärlden användes dock ordentligt, om än med lite olika hängivenhet. Det som skiljer "Världbanorna" från lekplatsbanorna är att de på världarna är riktiga banor satta i ett tydligt sammanhang och med ett tema som reflekteras i banan. Det är också banor som man kanske inte får chans att tröttna på eftersom man bara besöker dem någon gång om året. Vidare är de namngivna och får ett tydligare syfte genom att vara utrustade med något som utmärker starten. Lekplatsernas hinder har heller inte varit riktigt lika genomtänkta som de på världarna. Dessutom har skötseln varit sämre på lekplatserna än på världarna. Därför tror jag att för att hinderbanan skall vara populär måste den vara satt i ett sammanhang, och det måste vara en bana, inte bara hinder. Eva Norén-Björns studie är enbart förlagd till lekplatser och därför menar hon att hinderbanor inte är populära, men jag har studerat andra sammanhang och jag menar att de absolut kan vara populära i rätt omgivning och med rätt förutsättningar. Rätt hinder på rätt plats, så att säga.

9 REFERENSLISTA

- Bengtsson, Arvid (1973). *Äventyrslekplatser*, Stockholm: Raben & Sjögren.
- Europastandard (1998). **EN 1176-1:1998** *Allmänna säkerhetskrav och provningsmetoder*, Bryssel: European Committee for Standardization
- Hoffsten, Mirre (1974). *Barn och lek*, Stockholm: Raben & Sjögren. (3:e upplagan)
- Holle, Britta (1983). *Normala och utvecklingshämmande barns motoriska utveckling*, Stockholm: Natur och kultur (2:a upplagan)
- Jansson, Märith (2005). *Mer lek för pengarna*, Opublicerat manuskript. Alnarp: SLU
- Lindholm, Gunilla (1992). *Skolgårdar: betydelsen av platserns egenskaper för utomhusaktiviteter vid skolor*, Sveriges Lantbruksuniversitet: Alnarp
- Marheke, Åke (2000). *Gemensam Europeisk standard*, Gröna Fakta 4 / 2000, Movium, SLU, Alnarp
- Merriam, S.B. (1994). *Fallstudien som forskningsmetod*, Lund: Studentlitteratur.
- Mårtensson, Fredrika (2004). *Landskapet i leken en studie av utomhuslek på förskolegården*. Diss. Sveriges Lantbruksuniversitet. Alnarp.
- Nationalencyklopedin* (1994). band. 13. s. 476; uppslagsord *Motorik*. Höganäs: Bra böcker
- Nordin-Hultman, Elisabeth (2004). *Pedagogiska miljöer och barns subjektskapande*, Stockholm: Liber.
- Norén-Björn, Eva (1991). *Våga satsa på leken*, Arlöv: Almqvist & Wiksells förlag AB.
- Norén-Björn, Eva (1979). *Lek, lekplatser, lekredskap – en utvecklingspsykologisk studie av barns lek på lekplatser*, Stockholm: Liber
- Patel, Runar., & Davidsson, Bo (1994). *forskningsmetodikens grunder – att planera, genomföra, och rapportera en undersökning*, Lund: Studentlitteratur. (2:a upplagan)
- Svenska kommunförbundet (2000). *Säkra lekplatsen ! Olycksförebyggande utformning av lekplatser och lekredskap*, Stockholm: Svenska kommunförbundet
- Åhs, Olle (1976). *Barns motoriska utveckling*, Farsta: Svenska Gymnastikförbundet
- Åm, Eli (1993). *Leken – ur barnets perspektiv*, Stockholm: Natur & Kultur.

www-dokument

Lindstrand, Peg (2005). *Playground and outdoorplay*, [www dokument]

PDF format Tillgänglig

<<http://www.sitrec.kth.se/default.asp?url=404;http://www.sitrec.kth.se/167.html>
> Playground read more/download PDF version. (06-10-30)

Malmo. se [www dokument]

Tillgänglig

<<http://www.malmo.se/parkerstrander/lekplatser/temalekplatser/djungel.4.33aee30d103b8f159168000109096.html>> (06-10-29)

Bilder

Bild 1-43 samt 49 är, förutom bild 2, 21, 26 och 27, tagna av författaren vid observationstillfället för respektive bana.

Bild 2 skapades av författaren 07-01-17

Bild 21, 26 och 27 är tagna av författaren 06-05-13

BILAGA 1

Tabell 2: Fallhöjder och underlag

Underlag ¹	Beskrivning mm	Minsta lagertjocklek mm	Största fallhöjd
Gräs/jord			≤ 1000
Bark	Kornstorlek 20-80	300	≤ 30000
Träspån	Kornstorlek 5-30		
Sand ²	Kornstorlek 0,2-2		
Grus ²	Kornstorlek 2-8		
på lämpligt sätt bearbetat och sanerat underlagsmaterial för användning på lekplatser utan slam eller lerpartiklar			

Tabell 2(Europastandard, EN 1176-1 1998)

Tabell 3: Fri fallhöjd och fallutrymme

Fri fallhöjd i y-led (m)	Minsta fria fallutrymme i x-led (m)
< 0,6	Inget krav
0,6-1,5	1,5
1,7	1,63
2,0	1,83
2,3	2,03
2,5	2,17
2,8	2,37
3,0	2,50

Tabell 3 (Svenska kommunförbundet, 2000)

Tabell 4: Krav på Tunnlar

krav gällande tunnlar $\leq 5^\circ \geq 1^\circ$

En ände öppen		Båda ändarna öppna			
Lutning	$\leq 5^\circ$ och uppåt (endast vid ingången)	$\leq 15^\circ$			$> 15^\circ$
Minsta invändiga mått ¹ (mm)	≥ 750	≥ 400	≥ 500	≥ 750	≥ 750
Längd	≤ 2000	≤ 1000	≤ 2000	inga	inga
Andra krav	inga	inga	inga	inga	Anordningar för klättring se steg eller handtag
1) mätt på det smalaste stället					

Tabell 4 (Europastandard, EN 1176-1 1998)

BILAGA 2

Hinderbana: I Jordbodalen Helsingborg Datum: 14/8-06 Tid: 13.00-17.00

Hinder	Ja/ Nej	Beskrivning Redogörelse för det/de aktuella hindret/n	Tar sig barnen över på olika vis, hur? Kan olika lösningar på hur hindret övervinns spåras i observationen	Övervinner barnen rädslor Utmanar barnen varandra, tvekar de länge för att slutligen kasta sig ut osv.	Stimulans till lek hjälp barnen varandra över dem, leker de andra lekar på hindren	Går det att prova /experimentera	
Krypning Hinder som ger barnet möjlighet att krypa	Ja	Ett stort betongrör i en sandlåda som man kan krypa igenom.	Ovan på detta rör är en repstege fästad varför man kan klättra över. Man kan också rutscha eller hoppa ner istället för att använda stegen.	Så vitt jag kunde se var det bara barn med sina föräldrar som ville ha hjälp ner, och då tror jag inte att de var rädda utan snarare ville involvera föräldrarna i leken	Ett barn ställde sig frågan, bor trollet i röret? Bockarna Bruse sa barnet till sitt äldre syskon som började sjunga sången. De andra barnen på platsen hörde detta och ville också leka bockarna Bruse när de två första lämnat röret		
Hoppning Hinder som kräver att barnet måste hoppa för att ta sig fram	Ja	Stubbar fästade i marken i olika höjd och på olika avstånd. Stenar i olika mönster att hoppa mellan			Vissa barn gjorde någon slags simrörelse mellan reven av stubbar		
Spring Hinder eller delar av banan som man skall springa över		Banan är egentligen ingen bana, utan snarare en del hinder utplacerade. Spring kan därför förekomma mellan hindren. En pagodgång utan klätterväxter fanns	På skeppet sprang de på "relingen" åkte kana på den eller kröp omkring.				

	Beskrivning	Olika vis över	Övervinna rädslor	Stimulans till lek	experimentera
	också att springa i samt en skeppsliknande struktur som kan användas i detta syfte, men det är farligt. Även 4 gräsklädda kullar fanns att springa över				
Balans fast Balans på ex fasta stockar eller stenar	Breda balansbrädor Stockar att gå över eller balansera på Trädstöttorna runt de olika sandlådorna			Något barn försökte leka racerbåt med de stora trädstammarna när jag kom, det är möjligt att jag avbröt deras lek oavsiktligt	
Balans rörligt Balans på ett underlag som rör sig, ex rullande stockar, vajande rep el. dylikt	Rep Stockar fastspända i rep	Balansrepen är kompletterade med ett rep högre upp att hålla sig i, på detta skedde även armgång.			
Klättring Hinder som måste klättras över ex klättervägg eller upp för rep	Röret som man kan krypa under kan även klättras över En klätterställning med repstegar och nät. En snigel		Små barn i tre till fyra årsåldern är väldigt stolta över att ha tagit sig upp på röret. Lite större barn utmanar sina småsyskon att ta sig upp	Ett kort tag fungerar snigeln som racersnigel Det var också någon som skulle mata den med gräs. Ett litet barn sattes på den av sin mamma och hon gjorde brumljud det hela sysselsatte varken mamma eller barn särdeles länge	
Häng/gung/ släng Exempelvis lianer som	Balansrepen hänger och slänger	Gungbrädan används även till att klättra på.	Den tycks ge en viss spänning, mycket		

Beskrivning	Olika vis över	Övervinna rädslor	Stimulans till lek	experimentera
man måste slänga sig mellan eller bildäck bundna på rep	En gungbräda finns på platsen, men är egentligen inget hinder i hinderbanan Sk hängstänger/volträcken finns också på platsen	Den används för fler personer än den är tänkt. Hängstängerna användes inte så mycket som volt och hängstång utan mer som klätterställning.	skratt och förtjusta/förskräckta utrop hördes från denna.	
Fart/fläkthinder Exempelvis en linbana eller en rutschkana el. någon slags gunga	En rutschkana och en hänggunga finns på platsen men hör egentligen inte till hinderbanan	Rutschkanan klättrade de förstås bakvägen upp på. Ett barn åkte på en av sidokanterna, alltså inte på åkytan.	Gungan var en båt på ett stormigt hav	
Hinder Som hinderlöpning på tv, överunderprincipen el. dylika	Över underhinder gjorda av stockar Det var bara något enstaka barn som testade denna och då hoppade barnet i princip bara över den första stocken om och om igen.			
Det verkar som om barnen inte gärna ger sig på något av hindren om ingen tittar på dem. Det verkar också som om hinderbanans hinder är för svåra/svårtillgängliga för små barn och för tråkiga för stora barn. (kan bero på att det inte var några lite större barn i sällskap med varandra, bara i sällskap med yngre syskon). Det är bara vissa barn som stannar längre än 15 minuter. De flesta som stannat längre än en halvtimme har oftast fika med sig. Undantag förekommer dock, exempelvis var det två tjejer som gungade i gungan i 45 minuter.				
Säkerhet				
	Ja/Nej	Om ja, beskrivning	Egna kommentarer	Ev. kommentarer tillhörande ovan
Ansamlas det vatten på något av hindren	Nej		Här är inga direkta hinder där vatten kan ansamlas, allt lutar eller har hål. Däremot kan ställningen till rutschkanan antagligen bli förändiskt hal.	
Ligger obehandlat trä direkt mot marken	Ja	De två riktigt stora trädstammarna ligger direkt	Kan vara farligt om en stubbe spricker precis när man hoppar	

		mot marken, detta är ingen fara i sig då de är så stora att det tar många år innan det ruttnar igenom. Stubbarna och de stammar som håller uppe balansrepen går också direkt ner i marken, och de har börjat ruttna precis i nivå med marken	på den, man kan vricka fötterna eller landa olyckligt på omkringliggande stubbar.	
Finns det uppenbara eller dolda säkerhetsrisker Ses om barnen springer in i saker eller på annat vis skadas	Ja	Skeppets för och akter binds samman med små stubbar som sticker upp bara en aning ovanför markytan, snubbelrisk. Vidare sprang barnen på relingen, som var mycket hal och om man kommer direkt från marken med sand under skorna blir det farligt. Repstegen på röret var inte fast, vilket gör att små barn kan komma in med fingrarna mellan stegen och röret och sedan klämma sig med sin egen tyngd.		
Finns det ställen barnen kan fastna på	Ja	På gungan, mellan ramen och korgen	På rutschkanan har man satt igen alla sådana ställen, antingen i samband med tillverkning eller i efterhand	
Hur är underlaget (stötdämpande, packat hårt etc.,)		Underlaget är strid sand över hela platsen utom vid ett av hoppstubbeområdena där det är gräs. Pagodgången var täckt med träflis	Nu har jag inte grävt ner till de gällande djupen och mätt dem.	
Är redskapen ordentligt förankrade i marken	Ja	Inga betongfundament sticker upp och inga redskap såg ut att vaja under användning.	Detta var en rätt svår punkt för mig att kolla varför jag får se vad jag ser och nöja mig med det. Skall detta kollas ordentligt måste jag gräva, vilket kanske inte är populärt.	
håller eventuella		Inga sådana rep finns på platsen		

svängande rep korrekt avstånd till fasta föremål enligt säkerhetsnormerna i litteraturstudien				
Många av barnen skadar sig på gungbrädan, för mig ser det ut som om de inte har förstått principen med gungbrädan.				
Övriga kriterier				
	Ja/nej Antal ålder		Beskrivning	Kommentar
Smälter den in i omgivningen	Både och		De naturliga hindren ser bra ut mot omgivningen, medan de köpta sticker ut lite i sammanhanget.	Förutom gräs var det inte mycket högre växtlighet i anslutning. Men marken var något kuperad och stenar var utlagda även på andra ställen i landskapet och fungerade på så vis som förbindelselänk mellan lekplats och omgivning
Ungefär hur många barn använder den Får bli ett ca tal eftersom jag inte kan räkna barn och titta på vad de gör samtidigt, kanske så många barn under 10 min varje timme eller nåt i den stilen	25		8 barn under första timmen, inte där samtidigt, max tre vid ett tillfälle. 9 barn under andra timmen med sju som var där samtidigt. Inga barn från föregående timme var kvar då. 7 barn under tredje timmen en av dem var med från föregående timme, maxantal vid samma tillfälle: sex stycken. 7 stycken under 4e timmen varav fyra stycken var kvar från föregående timme.	
I vilka åldrar är barnen		1,5- ca 14	Timme 1: ålder mellan 1,5 – ca 5 Timme 2: ålder mellan 4- 10/11	Det var 2 st. 13/14 åringar som dök upp och hoppade

Här måste göras en uppskattning eftersom jag har som mål att inte tala med dem.			Timme 3: ålder mellan 3- 5/6 Timme 4: ålder mellan 2 - 13/14	lite håglöst på stubbar och överunderhinder innan de satte sig ner för att vänta ut småbarnen på gungan. Efter ca 10 minuter gav de upp och gick därifrån.
Är något hinder alldeles för svårt? Är det något hinder som många barn hoppar över eller misslyckas med att ta sig över			Små barn har väldigt svårt för att ta sig upp på balansrepen och de rörliga stockarna. Kommer de upp på repen, når de inte handrepen ovanför.	
Verkar något hinder roligare än alla andra? Är där något hinder som barnen gärna springer om fast de tagit sig över?			Det mest populära på den här platsen verkar vara gungbrädan, korggungan, röret som man kan klättra över och under, samt klätterställningen.	Några enstaka hoppar på hoppstubbarna och testar lite på balansrepen, men det var ingen som egentligen använde hindren till hinderbanan att leka på
Är den "hemmagjord" eller köpt från någon lekredskapstillverkare.			Både och	
Miljön hur ser omgivningen ut, vilken är kontexten			Det är ett grön-/rekreationsområde i centrala Helsingborg, Lekplatsen har tema natur. Folkparken ligger bara 50-100 meter härifrån. Vissa kommer med bil för att leka här, andra med cykel eller till fots. Ett motionsspår går förbi i utkanten av platsen och en cykelväg verkar passera tvärs över den. Just på plätten där lekplatsen ligger finns ett större träd och sedan gräs, men längre bort som inramning finns buskage. Det verkar som om lekplatsen har stor konkurrens från folkets parks hoppborg och ett stort klätternät som barnen kallade spindeln.	
Deltagarna Vilka är närvarande i situationen, vilka roller har de, vilka får vara med			Barn och föräldrar, ibland mor och farföräldrar. Framförallt de äldre är med och övervakar sina skyddslingar som hökar och man hörde ofta så får du inte göra eller akta det är farligt. Kan bero på att de flesta av de här barnen har varit väldigt små. Vissa är med för att fotografera. De föräldrar som kommer ensamma sätter sig på en bänk och tittar på barnen, om flera föräldrar som känner varandra är med samlar de sig någonstans och talar med varandra.	
Aktiviteter och samspel			Detta är en lekplatssituation där hinderbanans hinder mest tycks vara ett dåligt komplement till resten av lekutrustningen. Barnen som kommer från	

Vad händer här, finns det en viss ordningsföljd i det som sker. Integrerar människor varandra, hur kopplas människor och aktiviteter samman			folkets park ser gungbrädan först och springer fram till den, de som kommer från andra hållet väljer rutschkanan eller gungan först. Sedan klätterställningen efter detta eventuellt något hinder på hinderbanan och kanske lite stubbhoppning för att sedan gå tillbaka till det man gjorde först. Ingen direkt integration sker mellan de olika små klickarna som kommer hit, bara en gång såg jag två för varandra främmande barn leka på samma hinder samtidigt. Samma gäller föräldrarna, inget prat med främlingar. Föräldrarna integreras ibland i aktiviteterna genom att hjälpa barnen på ett eller annat sätt, knuffa på vid gungning, hjälpa dem att klättra upp eller ner och dylikt. Vid ett tillfälle började en pappan med att hjälpa sina barn upp på klätterrepen och sedan tog han en tur själv. Några mammor gungade även gungbräda med sina barn.
Väldigt få barn vid samma tillfälle, men jag tror att det bara var de barnen som var där när jag kom som kände sig störda av mig, de som kom senare tittade inte ens på mig. Någon gång under året går det djur på platsen också, ett barn frågade sin förälder var de var någonstans			

Denna lekplats var i första hand ingen hinderbana, men det fanns hinder på lekplatsen. Dessa användes dock inte och jag tror det beror på att dels var det för få barn i samma ålder som lekte tillsammans, om man skall göra en rättvisande undersökning om denna plats måste man göra en observation till när det är fler barn. Barnen måste vara i den storleken att de kan utnyttja hindren utan hjälp från vuxen. Jag såg tydligt att små barn inte kunde ta sig upp på de flesta av de hinder som fanns där och likaså fanns det ingen för de äldre barnen att imponera på eller besegra på hinderbanan. Som det var nu hjälpte de äldre barnen sina yngre syskon och lekte inte så mycket själva.

Det var ingen stor hinderbana och om man tar bort de inköpta redskapen så är det lite tveksamt om alla de olika momenten i ett barns motoriska träningsprogram kommer med. Framförallt vill jag där sätta ett litet frågetecken på klättring. Där var heller ingen fart och fläkt och knappt någon gungning eller slängning. Barnen kommer inte till den här platsen, utifrån vad jag kan se, för att springa hinderbanan.

BILAGA 3

Hinderbana: Astrid Lindgrens värld Vimmerby   Datum:17/8-06   Tid: 11.35 – 15.35

Hinder	Beskrivning Redogörelse för det/de aktuella hindret/na	Tar sig barnen över på olika vis, hur? Kan olika lösningar på hur hindret övervinns spåras i observationen	Övervinner barnen rädslor Utmanar barnen varandra, tvekar de länge för att slutligen kasta sig ut osv.	Stimulans till lek hjälper barnen varandra över dem, leker de andra lekar på hindren	Går det att prova /experimentera
Krypning Hinder som ger barnet möjlighet att krypa	1K)En del stockar var branta och hala och krävde att barnen kröp upp/ner/över dem				
Hoppning Hinder som kräver att barnet måste hoppa för att ta sig fram	1H) Stenar på rad (på land) och övergångar mellan stenar och balansstockar		Stenarna såg knepiga ut för barn i 1,5-3 årsåldern.	Ofta hände det att barnen bara hoppade lite grann på stenarna och sedan sprang de iväg för att göra något annat	
	2H)Stenar på rad i vatten		Vissa barn uttryckte en del ängslighet när de kom till vattnet, men med förälders hjälp var det ingen som hoppade över hindret.	En del barn råkade plumsa i, en del av dessa brukade fortsätta att plumsa i mest för skojs skull, varje gång med uppmuntrande tillrop från berörda föräldrar. En pojke hoppade först omkring på stenarna, både på land och i vattnet, rätt länge. Sedan övergick han till att kasta pinnar och sten i vattnet.	
	3H)Hoppstubbar				

	Beskrivning	Olika vis över	Övervinna rädslor	Stimulans till lek	experimentera
Spring Hinder eller delar av banan som man skall springa över	1S) Hela banan uppmuntrar till spring. När barnen kom farande för tredje gångne sprang de den fort.				
Balans fast Balans på ex fasta stockar eller stenar	1BF) En vagnaxel med hjul. Hjulen var nedsänkta i marken.	Gåendes Krypandes Gränsle med benen hängande på var sida.	Många hoppar över den, dels för att det tar tid, dels för att de upplevde den som svår, dels för att det ofta var kö. Många småbarn ville gärna testa, men med ett fast stöd i en förälders hand.		
	2BF) Stockar nedsänkta eller upphöjda från/i marken	Krypandes Gåendes		En pappa började fäktas tillsammans med sin son på en av stockarna. Sedan fick han upp dottern också och alla tre höll på med en herre på täppan lek.	
	3BF) Ett gammalt traktorredskap	Vissa balanserar över, både på själva verktyget och på ramen. Andra håller sig hårt i ramen och kryper över. Många hoppade över den helt och hållet.	Rätt många barn väljer att ta den enklare vägen runt detta hinder. Vissa gångar såg det ut som att de undvek hindret eftersom de inte direkt visste hur man skulle ta sig över		De har svårt för att förstå hur de skall ta sig över, en del testar på lite olika vis, andra struntar helt i det hindret.

	Beskrivning	Olika vis över	Övervinna rädslor	Stimulans till lek	experimentera
Balans rörligt Balans på ett underlag som rör sig, ex rullande stockar, vajande rep el. dylikt	1BR) Repgång, där man gick på ett rep mellan två träd och höll balansen med ett lite högre rep.	Denna var knepig för de längre barnen och vuxna eftersom balansrepet satt så lågt ner. Konstruktionen blev också slappare efterhand som dagen gick.			
	2BR) En rörlig stock		Några enstaka kröp över den, många blev förvånade när den rörde sig men den gungade inte så kraftigt. Ingen trillade av.		
Klättring Hinder som måste klättras över ex klättervägg eller upp för rep	1Kl) Större stenar som kräver klättring för att man skall kunna ta sig över till nästa hinder				
	2Kl) Stockar/stammar som kröker sig i höjddled.	Går eller kryper			
	3Kl) Grind, en vanlig grind i "Emil-stil"	En 15-17 årig pojke gick balansgång ovanpå grinden, övriga klättrade på spjälorna.			
	4Kl) Gärdsgård, en vanlig svensk gärdsgård	En gärdsgård är byggd snett, vissa barn följde en spjåla och kom på så vis högre och högre upp, medan andra klättrade mellan spjälorna i en mer rak linje			

	5Kl) Hög stubbe med fastsatta rep i och några få uthuggna fotsteg. Man skulle i princip svinga sig runt stubben				
	5Kl) En byggd klätterställning som såg ut som en sågbock med tvärgående spjälor. Under fanns även en bräda tvärs över, en lättare väg istället för att klättra över hindret. På sidorna satt även två tvärgående pålar som stabiliserade konstruktionen	Några få valde den lättare vägen, men de flesta, även de riktigt små barnen klättrade över utan större problem. Mot slutet av observationen såg jag ett barn som klättrade över på de stabiliserande pålarna.			
Häng/gung/ släng Exempelvis lianer som man måste slänga sig mellan eller bildäck bundna på rep					
Fart/fläkthinder Exempelvis en linbana eller en rutschkana el. någon slags gunga					
Hinder Som hinderlöpning på tv, överunderprincipen el. dylika					
En del föräldrar låter inte sina barn få lov att försöka ta sig över utan tar tag i dem med en gång för att hjälpa dem, därför har det varit lite svårt att se om barnen över sina rädslor eller föräldrarnas.					
Kodnamnen används sedan till säkerhetsdelen, egentligen borde säkerheten klämts in i schemat ovan, men det får inte plats					

Säkerhet				
	Ja/Nej	Om ja, beskrivning	Egna kommentarer	Ev. kommentarer tillhörande ovan
Ansamlas det vatten på något av hindren	Nej			
Ligger obehandlat trä direkt mot marken	Ja	Allt trä på banan är obehandlat och ligger an mot marken.	Detta gör att banna smälter in i omgivningen. En del stockar har börjat ruttna, men detta fenomen används av barnen som en del av hindrets svårighet	
Finns det uppenbara eller dolda säkerhetsrisker Ses om barnen springer in i saker eller på annat vis skadas	Ja	1H) Vissa stenar har blivit polerade av slitaget och har blivit hala. Detta är något varken barn eller vuxna uppmärksammat, förrän efter att de fallit. 2Bf) Fenomenet är det samma på stockarna	Det var många som föll handlöst både från stockar och stenar, flera gånger. Fallhöjden är dock inte så hög.	
Finns det ställen barnen kan fastna på		Inget där de kan slita av sig fingrar eller strypas på, men väl fastna lite grann med foten		
Hur är underlaget (stötdämpande, packat hårt etc.,)		Underlaget är grus och småsten samt sandig skogsmark. Inte mjuk, men inte hård heller. Fallhöjden är låg. Runt de högre strukturerna är det fritt från saker att ramla på.	Banan ligger längs med en grusväg och viker sedan av in i skogen.	
Är redskapen ordentligt förankrade i marken		En del av dem är djupt förankrade. Andra ligger direkt på marken och använder sin egentygnd. Vissa hinder är byggda med		

		naturliga träd eller stubbar som bas, varför där är ett rotsystem som håller fast hindret. Jag tror inte att något hinder är lagt med betongfundament.		
håller eventuella svängande rep korrekt avstånd till fasta föremål enligt säkerhetsnormerna i litteraturstudien		Inga sådana finns		

Övriga kriterier				
	Ja/nej Antal ålder		Beskrivning	Kommentar
Smälter den in i omgivningen	Ja		Stenar och stockar och vatten är alla naturliga element. Där ligger också gamla redskap och saker man kan finna kasserade runt gamla bondgårdar. De har använt befintliga stenar och vegetation och tagit dit mer av samma vara och bundit ihop slingan till en inte-stöta-marken-bana. Den börjar dock med en portal som verkligen märker ut den för vad den är, man får reda på att något börjar.	Astridlindgrens värld är uppbyggd med hennes sagor som Tema, därför passar redskapen så bra in, det ser ut som om man kommit till Katthult eller Bullerbyn.
Ungefär hur många barn använder den Får bli ett ca tal eftersom jag inte kan räkna barn och titta på vad de gör samtidigt, kanske så många barn under 10 min varje timme eller nåt i den stilen			Mellan 13.25 och 13.45 sprang 47 personer förbi startsektionen av banan. Mellan 14.10 och 14.30 sprang 48 personer förbi slutsektionen. Vissa av dessa personer var samma vid de båda tidpunkterna, men de är inte räknade två gånger under samma tidpunkt.	

I vilka åldrar är barnen Här måste göras en uppskattning eftersom jag har som mål att inte tala med dem. Får kanske dela in dem i bebis, upp till fem och äldre		1-50 år	Vanligast var barn i 3-7årsåldern.	Alla sprang, föräldrar, morföräldrar och bebisar, burna av sina föräldrar.
Är något hinder alldeles för svårt? Är det något hinder som många barn hoppar över eller misslyckas med att ta sig över	Nja		1Bf) kräver lite för fin balans för att små barn skall kunna klara det utan hjälp. Det skall även sägas att många vuxna också tappade balansen. Bara enstaka barn började om på den om de trillade ner, de flesta sprang vidare. Många barn valde att strunta i just det hindret 2:a gången de sprang. 1Br) är knepig för de längre barnen eftersom de två repen är för nära varandra, men med olika krumbukter och mystiska ställningar försökte de verkligen ta sig över utan att springa förbi.	Jag tror inte att något av de här hindren egentligen är för svårt, men de verkade vara de svåraste på banan.
Verkar något hinder roligare än alla andra? Är där något hinder som barnen gärna springer om fast de tagit sig över?			Inget specifikt hinder, barnen springer gärna hela banan om och om igen, både baklänges och framlänges. Kommer de för andra gången springer de oftast runt ett hinder om det är kö till det. Många av hindren har alternativa vägar, som om någon har bedömt att de kan vara svåra och på det viset gjort det legitimt att springa runt hindret.	
Är den "hemmagjord" eller köpt från någon lekredskapstillverkare.			Allt är troligen fixat på plats, även traktor delar och båtskrov.	
Miljön hur ser omgivningen ut, vilken är kontexten			Denna hinderbana är en naturlig hinderbana på Astrid Lindgren världen i Vimmerby. Omgivningarna är uppbyggda efter hennes sagor. Området är till för att locka och roa barn, vilket det också gör, inte minst med hinderbanan, men även med labyrinter och styltgång, fjäderhästar och dylikt. Jag har även en teori om att banan lockar så mycket folk eftersom det är ett av de få ställen där barnen kan göra något på egen hand, inte bara gå och titta eller lyssna, utan faktiskt göra något. (Obekräftad, men inte helt otrolig)	

Deltagarna Vilka är närvarande i situationen, vilka roller har de, vilka får vara med			I denna situation är både barn och vuxna medverkande. Inte få vuxna springer banan tillsammans med sina barn, medan andra nöjer sig med att hjälpa sina små.
Aktiviteter och samspel Vad händer här, finns det en viss ordningsföljd i det som sker. Integrerar människor varandra, hur kopplas människor och aktiviteter samman			Vissa hoppar på hinder mitt i banan, exempelvis stenar eller repgången, sedan slutar de lika plötsligt som de kom och springer för att göra något annat. Andra barn springer den fram och tillbaka flera gånger. Sista delen av banan är byggd som en oval slinga och vissa barn nöjer sig med att bara röra sig i denna runt runt. En flicka tog sig runt denna 4-5 gånger i sitt eget tempo innan hon försvann iväg för att göra något annat. Vanligen var det så att de barn, vars föräldrar går bredvid bara sprang en gång, även om de ibland återkom till någon del som de gillade, men när föräldern tröttnade var de tvungna att gå vidare. De lite mer självständiga barnen som hade sina föräldrar sittandes och fikande någonstans eller på annat sätt upptagna sprang fram och tillbaka som de ville. Jag såg dessutom vissa fäder som hängde efter sina söner fram och tillbaka. Barnen integrerar inte särskilt med andra barn, ibland märker de inte ens att de finns där utan bara springer över dem, medan i andra fall visades det stor hänsyn och släpper fram dem som kommer från "fel" håll.

Denna bana var rätt lång så jag fick dela upp den i synsektioner och tillbringade 20 minuter på varje utkikspost. Efter 2:a varvet slog jag samman sektion två och tre samt fyra och fem eftersom det inte fanns något mer i detalj att studera utan snarare handlade om hur barnen tog sig över hindren, vilket man enkelt kunde se ändå.

Två barn satt på startplattformen för att spela UNO, de verkade inte bry sig ett dyft om att de satt väldigt mycket ivägen för dem som skulle springa hinderbanan. Slutligen kom en förälder och sade till dem varpå de med något sura miner flyttade på sig.

När det gäller stöttan såg jag sidovägen direkt, men det dröjde nästan fyra timmar innan jag såg någon testa den, och det var bara en tjej som gjorde det.

En del experimentering förekommer eftersom en del hinder är sådana som barnen inte sett tidigare och de vet inte riktigt hur de skall ta sig över dem.

En del barn väljer att springa banan barfota.

Kanske är det inte så mycket tid att göra hindren på olika vis eftersom det är så mycket folk där hela tiden, kanske går det inte att ta de flesta av hindren på olika vis.

BILAGA 4

Hinderbana: Skånes djurpark Datum: 20/8-06 -Kalvindagen Tid:11.45 – 15.45

Hinder	Beskrivning Redogörelse för det/de aktuella hindret/na	Tar sig barnen över på olika vis, hur? Kan olika lösningar på hur hindret övervinns spåras i observationen	Övervinner barnen rädslor Utmanar barnen varandra, tvekar de länge för att slutligen kasta sig ut osv.	Stimulans till lek hjälp barnen varandra över dem, leker de andra lekar på hindren	Går det att prova /experimentera
Krypning Hinder som ger barnet möjlighet att krypa	1K) På ett ställe finns det en kort tunnel byggd av trä där man antingen kan krypa eller gå framåtböjd				
Hoppning Hinder som kräver att barnet måste hoppa för att ta sig fram	1H) Hoppstubbar i olika höjd och form, både runda oh fyrkantiga				
Spring Hinder eller delar av banan som man skall springa över	1S) Mellan hindren finns i vissa fall korta sträckor som barnen springer emellan				
Balans fast Balans på ex fasta stockar eller stenar	1BF) Balansstockar som ligger på marken, samt på ett ställe är de lagda på olika nivåer, ungefär som en trappa, dock fortfarande på marken				

	Beskrivning	Olika vis över	Övervinna rädslor	Stimulans till lek	experimentera
	2BF) Balansstockar med hinder, två trädstammar med grenkronan kvar, som man får klättra omkring i, samt en stock med infästa vertikala stavar, som gör att man måste svänga runt dem för att ta sig fram på stocken.				
Balans rörligt Balans på ett underlag som rör sig, ex rullande stockar, vajande rep el. dylikt	1BR) En repgång			Många försöker gunga så mycket som möjligt på repgången för att få övriga att trilla ner därifrån.	
	2BR) En stock som hänger i luften mellan två kedjor			Två små töser satt vid ett tillfälle och "red" på stocken, ända tills det kom folk som ville gå balansgång.	
Klättring Hinder som måste klättras över ex klättervägg eller upp för rep	1Kl) En klättervägg, byggd som en svagt lutande skiva med steg och handtag fastsatta.				
	2Kl) Ett klätternät hängt tvärs över en stock så att man måste klättra både upp och ner.				
	3Kl) En stege som leder upp till en stor hängbro, stegen består av ett bar steg i höjdlid, bygd i trä.				
Häng/gung/ släng Exempelvis lianer som man måste slänga sig mellan eller bildäck bundna på rep	1HGS) Ett fritt hängande rep som man kan svinga sig i. Repet har en knut längst ner som man kan sitta på.			En flicka använde det för att klättra upp till toppen av repet, flera barn använde det för att gunga på det, med föräldrar som knuffade på.	

Beskrivning	Olika vis över	Övervinna rädslor	Stimulans till lek	experimentera
Fart/fläkthinder Exempelvis en linbana eller en rutschkana el. någon slags gunga	1FF) Andra sidan av klätterväggen är en hal skiva som man skall rutscha ner för, en lika dan kana avslutar hela hinderbanan ner från hängbron.			
	2FF) En lång hängbro byggd i tre sektioner, byggd i trä. Som stöd uppe på bron kan man hålla sig i kedjor.	De flesta bara springer över bron, andra hoppar och studsar på den för att få den att gunga mer.		
Hinder Som hinderlöpning på tv, överunderprincipen el. dylika				
Kodnamnen används sedan till säkerhetsdelen, egentligen borde säkerheten klämts in i schemat ovan, men det får inte plats				

Säkerhet				
	Ja/Nej	Om ja, beskrivning	Egna kommentarer	Ev. kommentarer tillhörande ovan
Ansamlas det vatten på något av hindren	Nej		Detta kunde jag dessutom observera väldigt tydligt eftersom det regnade under i princip hela min observation.	
Ligger obehandlat trä direkt mot marken	Ja	1H), 1Bf), 2Bf) En del balansstockar ligger direkt mot marken, liksom hoppstubbar och de olika ställningarnas fötter står även dem direkt mot marken	Hängbron består av behandlat trä. En del av hoppstubbarna är fästade i en stock som ligger i marken, men själva stubbarna har ingen kontakt med markytan.	
Finns det uppenbara eller dolda	Ja	2Ff) Hängbron är dels väldigt brant i ändarna, när den är	När det gäller repknuten är näsblod ungefär den största	

säkerhetsrisker Ses om barnen springer in i saker eller på annat vis skadas		blöt är den dessutom väldigt hal, Flera av dem som sprang föll pladask, antingen framlänges eller baklänges. 1H), 1Bf), 2Bf) Balansstockar och hoppstubbar blir också hala när de är blöta. 1HGS) små barn har repknuten i huvudhöjd och riskerar att få den i huvudet.	faran, de hala stockarna och bron kan dock vara mycket farliga om man landar fel. Många barn fick inte ens lov att springa den eftersom föräldrarna upplevde hela banan osäker i regnet.	
Finns det ställen barnen kan fastna på	Nej	Bara om de verkligen anstränger sig för att fastna		
Hur är underlaget (stötdämpande, packat hårt etc.,)		Skogsmark med träflis, tämligen mjukt, speciellt nu när det var blött.		
Är redskapen ordentligt förankrade i marken	Ja	De flest står med sin egentyngd. Inget redskap såg ostadigt ut.		
håller eventuella svängande rep korrekt avstånd till fasta föremål enligt säkerhetsnormerna i litteraturstudien	Ja			

Övriga kriterier				
	Ja/nej Antal ålder		Beskrivning	Kommentar
Smälter den in i omgivningen	Ja		Byggd inne mellan stockar och stenar, av trä och repmaterial. Banan utnyttjar också nivåskillnader i marken. Runt slutet på hinderbanan vid hängbron låg en gammal trästock och ett antal stenar. Jag tänkte på dem som en del av omgivningen och har inte ens med dem som hinder i min uppräknig. Men det var en liten flicka som direkt gick dit och började hoppa på dem.	
Ungefär hur många barn använder den Får bli ett ca tal eftersom jag inte kan räkna barn och titta på vad de gör samtidigt, kanske så många barn under 10 min varje timme eller nåt i den stilen	17 27 >50		Under första timmen Under andra timmen Under tredje timmen	
I vilka åldrar är barnen Här måste göras en uppskattning eftersom jag har som mål att inte tala med dem. Får kanske dela in dem i bebis, upp till fem och äldre			Under första timmen var barnen i åldrarna 3 till ca 9-10. Under andra timmen ca 3-8 år. Det vanligaste såg ut att vara ca 5-8. I princip inga föräldrar gick banan, utom en som lekte följa John med sin dotter.	En anledning till att inte så många föräldrar testade banan skulle kunna vara vädret.
Är något hinder alldeles för svårt? Är det något hinder som många barn hoppar över eller misslyckas med att ta sig över		Nej		
Verkar något hinder roligare än alla andra? Är där något hinder som barnen gärna springer om fast de tagit sig över?			Den absoluta favoriten på banan var hängbron, om barnen enbart fick springa ett hinder, vilket ofta var fallet på grund av vädret så valde de hängbron. Många sprang fram och tillbaka på den flera gånger och inte få barn berättade för sina föräldrar att den var den roligaste. Andra som verkade populära	

			var det fria repet och repgången.	
Är den "hemmagjord" eller köpt från någon lekredskapstillverkare.			Den är helt hemmagjord, det är personalen som har byggt och planerat den.	
Miljön hur ser omgivningen ut, vilken är kontexten			Skånes djurpark är en park där man kan gå och titta på djur. Miljön är blandskog – både löv och barr, och på vissa ställen finns det sjöar. Runt hinderbanan finns det ugglehågn och en fikaplatz samt förstås skogen som den ligger i.	
Deltagarna Vilka är närvarande i situationen, vilka roller har de, vilka får vara med			Här vistas både vuxna och barn, många barn får hjälp av de vuxna att ta sig över olika hinder, eller så springer de själva och de vuxna sitter på fikaplatsen. Det var inte särskilt många vuxna som själva testade banan, kanske beroende på regnet. Inte särskilt många barn sprang banan flera gånger heller.	
Aktiviteter och samspel Vad händer här, finns det en viss ordningsföljd i det som sker. Integrerar människor varandra, hur kopplas människor och aktiviteter samman			Det var bara några få som sprang banan baklänges, annars tog alla den från början till slut. Kanske beroende på att det är svårt att ta sig upp för den avslutande kanan. Barnen lekte inte med främmande barn på banan utan höll sig till dem de kommit dit tillsammans med. Deras utrop var då oftast tävlingsinriktade "titta jag leder" eller "se hur lätt jag klarade detta". Medan barnen sprang hinderbanan var det inte helt ovanligt att föräldrarna dukade fram lunchen eller satt och pratade med varandra. Jag såg också två pojkar som utmanade varandra, den som trillade ner från ett hinder skulle få lov att börja om från början. Den ena trillade sedan ner och den andra utstötte ett triumferande läte, varpå den förste sprang fram och knuffade ner den andre, som försökte smälla till den första. Den första svarade då med en ordentlig prylning av den andre. Leken blev väldigt fort allvar.	

Jag tror att mycket av det jag hade kunnat observera blev stört av regnet, det är inte roligt att springa en hinderbana när det regnar och dessutom är det lite farligt eftersom allt blir halare.

BILAGA 5

Hinderbana: Tarzanstigen Tosselilla (bana 1) .Datum:24/8-06 Tid:11.10 – 15.10

Hinder	Beskrivning Redogörelse för det/de aktuella hindret/na	Tar sig barnen över på olika vis, hur? Kan olika lösningar på hur hindret övervinns spåras i observationen	Övervinner barnen rädslor Utmanar barnen varandra, tvekar de länge för att slutligen kasta sig ut osv.	Stimulans till lek hjälper barnen varandra över dem, leker de andra lekar på hindren	Går det att prova /experimentera
Krypning Hinder som ger barnet möjlighet att krypa					
Hoppning Hinder som kräver att barnet måste hoppa för att ta sig fram	1H) Hopp/gångstubbar högt ovanför marken, den lägsta på 78cm och den högsta på 148cm höjd. På toppen var gummimattor ditsatta för att förhindra halkning	En ca 17årig flicka kröp över stubbarna	Samma tös berättade för sina vänner att hon varit modigare när hon var lite då hon gått över dem. Alla tre tjejerna höll med om att man var modigare som barn, eftersom man inte vet bättre då.		
Spring Hinder eller delar av banan som man skall springa över	1S) Detta är ingen springbana, det är en inte-snuddamark-bana i kombination med koncentrationshinder. Man kan kanske göra banan fort, men man springer inte.				
Balans fast Balans på ex fasta stockar eller stenar	1BF) Tre stockar att balansera på				

	Beskrivning	Olika vis över	Övervinna rädslor	Stimulans till lek	experimentera
Balans rörligt Balans på ett underlag som rör sig, ex rullande stockar, vajande rep el. dylikt	1BR) Diverse repgångar, både med två handrep, ett handrep i samma nivå som balansrepet och med ett rep ovanför balansrepet			Här försökte skolklassens deltagare gunga ner varandra.	
	2BR) En stockbro att gå över som sviktar lite när man kliver på den				
	3BR) En stock som är fästad i rep och gungar när man går på den	Folk gick eller kröp över den			
Klättring Hinder som måste klättras över ex klättervägg eller upp för rep	1Kl) Diverse stegar upp till hinder				
	2Kl) Ett uppspänt rep som man skall gå armgång över	Tre tjejer påtalade att man kunde klättra med benen över repet, och använda knäveckan också. De gjorde dock inte på detta vis. Den lilla banan var inget problem			
Häng/gung/ släng Exempelvis lianer som man måste slänga sig mellan eller bildäck bundna på rep	1HGS) Lianer, 9 rep som man skall svinga sig emellan. Varje rep har ett antal knutar knutna längs med repet för att man skall få en viss stoppeffekt mot nedglidning, och ha något att stå på.			En mamma utmanar sina barn, det äldsta ca fem det andra något yngre, - Nu får vi se om ni kan svinga er som Tarzan. Barnen hjälps runt banan med tarzanvrål kommande både från mamma, pappa och barn.	

Beskrivning	Olika vis över	Övervinna rädslor	Stimulans till lek	experimentera	
	2HGS) Ett svängrep, där man skulle svinga sig från en plattform till en annan			Detta var utmärkt att använda som gunga. Ett barn utstötte: weeheeehooo Jag är Tarzan!!! Äntligen	
Fart/fläkthinder Exempelvis en linbana eller en rutschkana el. någon slags gunga					
Hinder Som hinderlöpning på tv, överunderprincipen el. dylika					
Rent spontant skulle jag säga att den här banan inte direkt utmanar rädslor, men att den är utmanande. Och de flesta hinder uppmuntrar inte till att man skall ta sig över dem på något annat vis eftersom de är svåra nog som de är.					
Kodnamnen används sedan till säkerhetsdelen, egentligen borde säkerheten klämts in i schemat ovan, men det får inte plats					

Säkerhet				
	Ja/Nej	Om ja, beskrivning	Egna kommentarer	Ev. kommentarer tillhörande ovan
Ansamlas det vatten på något av hindren	Nej			
Ligger obehandlat trä direkt mot marken	Ja	På vissa ställen ligger det trä mot marken, det fungerar som stöttor eller grundstockar till det egentliga hindret.	Alltså för att skydda det egentliga hindret från kontakt med marken.	
Finns det uppenbara eller dolda säkerhetsrisker Ses om barnen springer in i				

saker eller på annat vis skadas				
Finns det ställen barnen kan fastna på		Mellan spjälorna i stegar och broar, där man lätt kan få ner en fot och skada sig ordentligt		
Hur är underlaget (stötdämpande, packat hårt etc.,)		Stötdämpande skogsmark med fint träflis.		
Är redskapen ordentligt förankrade i marken	Ja	Inget gungar eller vajar när man går på det, även om det kanske inte är fastsatt i betong så är alla hinder väldigt grova och står av egentyngden.		
håller eventuella svängande rep korrekt avstånd till fasta föremål enligt säkerhetsnormerna i litteraturstudien	eventuellt	Med mitt ögonmått var det svårt för mig att se hur långa repen var, är de över två meter långa håller de inte avståndet, men är de två meter eller mindre så klarar de det.	För linor över två meter skall 100 cm hållas till fasta redskap. För linor två meter eller mindre skall 60 cm hållas. Linornas avstånd i detta fallet var 75 cm. Mellan repen var det 70 cm utom på två ställen där det var 100cm.	

Övriga kriterier				
	Ja/nej Antal ålder		Beskrivning	Kommentar
Smälter den in i omgivningen	Ja		En rofylld (jag var där före besökarna) björkpelarsal med vilda påfåglar och frodigt grönt gräs banan vindlar mellan stammar och blad.	

Ungefär hur många barn använder den Får bli ett ca tal eftersom jag inte kan räkna barn och titta på vad de gör samtidigt, kanske så många barn under 10 min varje timme eller nåt i den stilen	Ca 40-50 st.		Jag höll dock inte reda på hur många barn som sprang vilken bana utan nöjde mig med att räkna barnen som sprang någon av banorna, de flesta sprang dock lite på båda två.	Sista dagen på säsongen och samma dag som skolan startar är inte den bästa dagen för en sådan här observation, men vädret var inte till min fördel när jag egentligen tänkt åka hit.
I vilka åldrar är barnen Här måste göras en uppskattning eftersom jag har som mål att inte tala med dem. Får kanske dela in dem i bebis, upp till fem och äldre		3 - ca 17	Flest var de barn i ca 5 årsåldern, förutom skolklassen som kunde vara mellan 10 och 12	De flesta av barnen som var där var lite för små för att klara banan på egen hand.
Är något hinder alldeles för svårt? Är det något hinder som många barn hoppar över eller misslyckas med att ta sig över			Banan är inte gjord för små barn. Lianerna och armgången är tunga hinder som är jobbiga att ta sig över. Jag tror att de är för långa hinder det krävs både styrka och vilja att ta sig över och många testar men orkar inte hela vägen. Repgångarna är också svåra för mindre barn.	Skolklassen började med den stora banan ingen gick klart första repgången ingen tog sig över lianerna de två efterföljande repgångarna hoppades helt över, bara en tog sig över hela armgången, däremot gick alla sista repgången.
Verkar något hinder roligare än alla andra? Är där något hinder som barnen gärna springer om fast de tagit sig över?			Möjligen svängrepet	
Är den "hemmagjord" eller köpt från någon lekredskapstillverkare.			Hemmagjorda	
Miljön hur ser omgivningen ut, vilken är kontexten			Tosselilla är en sommarlekpark för barn. Här finns diverse lekattraktioner som hoppkuddar/mattor, linbanor, gungor, klätterställningar mm. Likaså finns här en del elektriska karuseller, en liten berg och dalbana, radiobilar samt gocart etc. finns. Man kan också titta på djur – grisar, lamor åsnor osv. Vidare finns ponnyridning och ett "badparadis" med vattenrutschkanor och dylikt. Ett stort äventyr för små barn.	

<p>Deltagarna</p> <p>Vilka är närvarande i situationen, vilka roller har de, vilka får vara med</p>			<p>Barn, föräldrar, lärare. I detta fallet försökte lärarna först aktivera barnen till att springa banorna, sedan lät de dem inte springa färdigt innan de skulle vidare för att göra något annat. Föräldrarna förklarar för sina barn hur varje hinder skall övervinnas och hjälper dem över. Ibland bestämmer de att deras barn inte klarar ett visst hinder och lyfter det vidare till nästa, medan andra föräldrar hjälper barnet tills det själv väljer att hoppa ner. Barn som kände varandra lekte inte heller särskilt mycket med varandra utan satsade mest på att övervinna hindren.</p>
<p>Aktiviteter och samspel</p> <p>Vad händer här, finns det en viss ordningsföljd i det som sker. Integrerar människor varandra, hur kopplas människor och aktiviteter samman</p>			<p>Barnen kommer hit, ser banorna och väljer en. Barnen integrerar inte och istället för att hjälpa varandra över försöker de knuffa ner varandra. Bara de tre 17-åriga tjejerna erbjöd sig att hjälpa varandra, men gjorde det inte. Föräldrarna hjälper och peppar sina barn, hindren utförs i ordning och ytterst få gör banan baklänges.</p>

BILAGA 6

Hinderbana: Tarzanstigen Tosselilla (bana 2).Datum:24/8 -06 Tid: 11.10 – 15.10

Hinder	Beskrivning Redogörelse för det/de aktuella hindret/na	Tar sig barnen över på olika vis, hur? Kan olika lösningar på hur hindret övervinns spåras i observationen	Övervinner barnen rädslor Utmanar barnen varandra, tvekar de länge för att slutligen kasta sig ut osv.	Stimulans till lek hjälp barnen varandra över dem, leker de andra lekar på hindren	Går det att prova /experimentera
Krypning Hinder som ger barnet möjlighet att krypa	1K) Ett rör som bildar en tunnel att krypa igenom.	De kryper antingen med huvudet eller benen före. Det var ingen som försökte klättra ovanpå röret	Bara de väldigt små barnen tvekar lite först innan de kryper in.		
Hoppning Hinder som kräver att barnet måste hoppa för att ta sig fram	1H)Hopp/ gå-stubbar som varierar i höjd ovan mark från 26 cm till 57cm				
Spring Hinder eller delar av banan som man skall springa över	1S) Detta är ingen springbana, det är en inte-snuddamark-bana i kombination med koncentrationshinder. Man kan kanske göra banan fort, men man springer inte.				
Balans fast Balans på ex fasta stockar eller stenar	1BF) Balansstockar	Några barn tog sig över stockarna sittandes gränsle över dem, de flesta gick	Ett av de barnen som tog sig över gränsle vågade knappt det och vågade inte ens flytta händerna utan att mamman		

	Beskrivning	Olika vis över	Övervinna rädslor	Stimulans till lek	experimentera
			försäkrade att hon var med-		
	2BF) En stockbro, en bro med tvärlagda ribbor	Många barn valde att krypa över denna, hellre än att gå.			
Balans rörligt Balans på ett underlag som rör sig, ex rullande stockar, vajande rep el. dylikt	1BR) En nätbro med ett armrep att hålla sig i.	De små kröp över denna på alla fyra trots att vissa av deras föräldrar sa att man skulle gå och hålla i repet.			
	2BR) Två repgångar, den ena med ett armrep, den andra med två.				
	3BR) En gungande stock.				
Klättring Hinder som måste klättras över ex klättervägg eller upp för rep	1Kl) stegar upp till de olika hindren		Ett barn hävdade att hon inte kunde klättra upp för den första stegen till hinderbanan. Mamman höll inte med henne. Väl uppe ville hon bli hållen hela tiden till vilket modern nekade varefter barnet fortsatte resten av banan på egen hand. Hon kan ha varit ca 6		
Häng/gung/ släng Exempelvis lianer som man måste slänga sig mellan eller bildäck bundna på rep	1HGS) Lianer, 9 rep där 6 av dem var försedda med ringar, i stil med de romerska ringarna, som man kunde sätta in foten i. De tre repen i mitten var enbart försedda med knut.		Mycket svårt för barn som inte är så stora och starka	En liten pojke försökte helt enkelt kasta sig på lianerna, men han tog inte tag i dem så han föll hela tiden pladask till marken. Detta gjorde	

Beskrivning	Olika vis över	Övervinna rädslor	Stimulans till lek	experimentera
			han upprepade gångar.	
Fart/fläkthinder Exempelvis en linbana eller en rutschkana el. någon slags gunga				
Hinder Som hinderlöpning på tv, överunderprincipen el. dylika				
Den här banan var inget problem för de flesta av de lite större barnen. En av repbroarna var så löst spänd att tyngre barn gick på marken när de tog sig över den. Barnen som inte klarar av hinderbanorna leker lite med de enskilda delarna, mest repen, stubbarna och tunneln				
Kodnamnen används sedan till säkerhetsdelen, egentligen borde säkerheten klämts in i schemat ovan, men det får inte plats				

Säkerhet				
	Ja/Nej	Om ja, beskrivning	Egna kommentarer	Ev. kommentarer tillhörande ovan
Ansamlas det vatten på något av hindren	Nej			
Ligger obehandlat trä direkt mot marken	Ja	På vissa ställen ligger det trä mot marken, det fungerar som stöttor eller grundstockar till det egentliga hindret.	Alltså för att skydda det egentliga hindret från kontakt med marken.	
Finns det uppenbara eller dolda säkerhetsrisker Ses om barnen springer in i saker eller på annat vis skadas		På den här banan var det blåa liggunderlag uppsatta på ett ställe där man skulle ta sig genom en triangulär portal (ställningen mellan hindren) för att ta sig till nästa hinder. Flera slog huvudet här så det	Liggunderlagen dämpar smällen mot huvudet.	

		måste ha hänt saker tidigare.		
Finns det ställen barnen kan fastna på		Mellan ribborna i 2BF, stockbron.		
Hur är underlaget (stötdämpande, packat hårt etc.,)		Stötdämpande skogsmark med fint träflis		
Är redskapen ordentligt förankrade i marken	Ja	Inget gungar eller vajar när man går på det, även om det kanske inte är fastsatt i betong så är alla hinder väldigt grova och står av egyptyngden.		
håller eventuella svängande rep korrekt avstånd till fasta föremål enligt säkerhetsnormerna i litteraturstudien	Nej	På ett ställe är det mellan ställningen och repet enbart 50 cm, medan det på andra sidan håller den tillåtna 60cm gränsen.	För linor över två meter skall 100 cm hållas till fasta redskap. För linor två meter eller mindre skall 60 cm hållas. På denna banan var linorna ca 2 meter. Mellan repen varierade det mellan 50cm till 90 cm.	

Övriga kriterier				
	Ja/nej Antal ålder		Beskrivning	Kommentar
Smälter den in i omgivningen	Ja		En rofylld (jag var där före besökarna) björkpelarsal med vilda påfåglar och frodigt grönt gräs banan vindlar mellan stammar och blad.	
Ungefär hur många barn använder den Får bli ett ca tal eftersom jag inte kan räkna barn och titta på vad de gör samtidigt, kanske så	Ca 40-50		Jag höll dock inte reda på hur många barn som sprang vilken bana utan nöjde mig med att räkna barnen som sprang någon av banorna, de flesta sprang dock lite på båda	Sista dagen på säsongen och samma dag som skolan startar är inte den bästa dagen för en sådan här observation, men

många barn under 10 min varje timme eller nåt i den stilen			två.	vädret var inte till min fördel när jag egentligen tänkt åka hit.
I vilka åldrar är barnen Här måste göras en uppskattning eftersom jag har som mål att inte tala med dem. Får kanske dela in dem i bebis, upp till fem och äldre		3 - ca 17	Flest var de barn i ca 5 årsåldern, förutom skolklassen som kunde vara mellan 10 och 12	
Är något hinder alldeles för svårt? Är det något hinder som många barn hoppar över eller misslyckas med att ta sig över			De flesta av barnen som var där var lite för små för att klara banan på egen hand. Lianerna är alldeles för svåra för de små barnen, trots att banan faktiskt är tänkt till lite mindre barn. Det svåraste var när ringlianerna övergick till knutlianer och sedan tillbaka.	Däremot hade de tre 17 åriga tjejerna inga som helst problem med den här banan och när det gäller skolklassen var det bara en av dem som försökte som inte klarade alla hindren.
Verkar något hinder roligare än alla andra? Är där något hinder som barnen gärna springer om fast de tagit sig över?			Tunneln	
Är den "hemmagjord" eller köpt från någon lekredskapstillverkare.			Hemmagjord	
Miljön hur ser omgivningen ut, vilken är kontexten			Tosselilla är en sommarlekpark för barn. Här finns diverse lekattraktioner som hoppkuddar/mattor, linbanor, gungor, klätterställningar mm. Likaså finns här en del elektriska karuseller, en liten berg och dalbana, radiobilar samt gocart etc. finns. Man kan också titta på djur – grisar, lamor åsnor osv. Vidare finns ponnyridning och ett "badparadis" med vattenrutschkanor och dylikt. Ett stort äventyr för små barn.	
Deltagarna Vilka är närvarande i situationen, vilka roller har de, vilka får vara med			Barn, föräldrar, lärare. I detta fallet försökte lärarna först aktivera barnen till att springa banorna, sedan lät de dem inte springa färdigt innan de skulle vidare för att göra något annat. Föräldrarna förklarar för sina barn hur varje hinder skall övervinnas och hjälper dem över. Ibland bestämmer de att deras barn inte klarar ett visst hinder och lyfter det vidare till nästa, medan andra föräldrar	

			hjälper barnet tills det själv väljer att hoppa ner. Barn som kände varandra lekte inte heller särskilt mycket med varandra utan satsade mest på att övervinna hindren.
Aktiviteter och samspel Vad händer här, finns det en viss ordningsföljd i det som sker. Integrerar människor varandra, hur kopplas människor och aktiviteter samman			Barnen kommer hit, ser banorna och väljer en. Barnen integrerar inte och istället för att hjälpa varandra över försöker de knuffa ner varandra. Bara de tre 17-åriga tjejerna erbjöd sig att hjälpa varandra, men gjorde det inte. Föräldrarna hjälper och peppar sina barn, hindren utförs i ordning och ytterst få gör banan baklänges.

En gång var det en moster eller något dylikt som utropade "Titta mamma kan inte då kan inte Tilda heller" (namnet är påhittat av mig) Jag är inte så säker på att jag vill hålla med om det, men lilla "Tilda" var rätt liten.

Här finns något för alla, även de små som inte klarar banorna på egen hand testar att pröva båda banorna

BILAGA 7

Hinderbana: Djungellekplatsen, Malmö Datum: 22 / 8, 25/8 24/9, Tid: 11.20-13.20, 16-17, 14.45-15.45,

Hinder	Beskrivning Redogörelse för det/de aktuella hindret/na	Tar sig barnen över på olika vis, hur? Kan olika lösningar på hur hindret övervinns spåras i observationen	Övervinner barnen rädslor Utmanar barnen varandra, tvekar de länge för att slutligen kasta sig ut osv.	Stimulans till lek hjälp barnen varandra över dem, leker de andra lekar på hindren	Går det att prova /experimentera
Krypning Hinder som ger barnet möjlighet att krypa	1K) En nättunnel upphöjd från marken				
Hoppning Hinder som kräver att barnet måste hoppa för att ta sig fram	1H)				
Spring Hinder eller delar av banan som man skall springa över	1S) Hela parken är uppbyggd med små stigar och kullar där det är tänkt att barn skall springa				
	2S) Ett stort betongrör som man kan springa igenom	röret hade försetts med skydd för att man inte skall slå huvudet.			
Balans fast Balans på ex fasta stockar	1BF)				

	Beskrivning	Olika vis över	Övervinna rädslor	Stimulans till lek	experimentera
	eller stenar				
	Balans rörligt Balans på ett underlag som rör sig, ex rullande stockar, vajande rep el. dylikt	1BR)			
	Klättring Hinder som måste klättras över ex klättervägg eller upp för rep	1Kl) Stegar upp till nättunneln och repbron			
		2Kl) Nät upp för palissaden			
		3Kl) En skiva med klätterrep upp till hängbron			
	Häng/gung/ släng Exempelvis lianer som man måste slänga sig mellan eller bildäck bundna på rep	1HGS) En repbro med ett tjockt rep att gå på och ett nät av rep att hålla sig i.			
		2HGS) En hängbro bestående av ribbor med kedjor att hålla sig i.			
	Fart/fläkthinder Exempelvis en linbana eller en rutschkana el. någon slags gunga	1FF) En rutschkana ner från palissaden			
	Hinder Som hinderlöpning på tv, överunderprincipen el. dylika	1Hi)			
Kodnamnen används sedan till säkerhetsdelen, egentligen borde säkerheten klämts in i schemat ovan, men det får inte plats					

Säkerhet				
	Ja/Nej	Om ja, beskrivning	Egna kommentarer	Ev. kommentarer tillhörande ovan
Ansamlas det vatten på något av hindren	nej			
Ligger obehandlat trä direkt mot marken	nej			
Finns det uppenbara eller dolda säkerhetsrisker Ses om barnen springer in i saker eller på annat vis skadas		På hängbron kan ett litet barn tämligen enkelt fastna med foten mellan spjälorna.		
Finns det ställen barnen kan fastna på		Hängbron		
Hur är underlaget (stötdämpande, packat hårt etc.)		Jord och träflis, inte hårt, men inte heller mjukt		
Är redskapen ordentligt förankrade i marken	Ja	Säkerhetsrisken ligger i att i princip alla fundament sticker upp ur marken.		
håller eventuella svängande rep korrekt avstånd till fasta föremål enligt säkerhetsnormerna i litteraturstudien	Inga sådana finns			

Övriga kriterier				
	Ja/nej Antal ålder		Beskrivning	Kommentar
Smälter den in i omgivningen	Ja		Det är en lekplats med djungeltema inramad av en två meter hög palissad på tre sidor, den fjärde sidan väter åt ett lätt igenväxt dike och på andra sidan diket finns villaområdena. Det första man ser är ett hinder och en ringlande stig bland lummighet. Genast blir det spännande. Innan för detta första intryck möts man av en stor betonggrotta mitt i en glänta. På palissaden finns en ramp man kan klättra upp till via ett klätternät och ner kan man komma med hjälp av rutschkanan. Vidare finns det i pilskogen ett betongrör som man kan springa igenom för att komma ut från lekplatsen. Sedan möts man av två sköldpaddor och några små trähyttor. Sedan kommer häng- och repbron. Marken är kuperad och överallt finns det pilbuskage.	
Ungefär hur många barn använder den Får bli ett ca tal eftersom jag inte kan räkna barn och titta på vad de gör samtidigt, kanske så många barn under 10 min varje timme eller nåt i den stilen				
I vilka åldrar är barnen Här måste göras en uppskattning eftersom jag har som mål att inte tala med dem. Får kanske dela in dem i bebis, upp till fem och äldre				
Är något hinder alldeles för svårt? Är det något hinder som många barn hoppar över eller misslyckas med att ta sig över		Nej		Det kan jag aldrig tänka mig
Verkar något hinder roligare än alla andra? Är där något hinder som barnen gärna springer om fast de tagit sig över?				
Är den "hemmagjord" eller köpt från någon lekredskapstillverkare.				Jag skulle gissa på "hemmagjord"

Miljön hur ser omgivningen ut, vilken är kontexten			Temalekplatsen ligger mitt i bostadsområdena i Bunkeflostrand i den smala fjärilsparken. Avståndet till minst en skola och ett dagis är heller inte så stort.	
Deltagarna Vilka är närvarande i situationen, vilka roller har de, vilka får vara med				
Aktiviteter och samspel Vad händer här, finns det en viss ordningsföljd i det som sker. Integrerar människor varandra, hur kopplas människor och aktiviteter samman				

Svårt att få överblick över hela parken, men eftersom det aldrig dök upp några barn var detta knappast ett problem.

I palissaden finns kryphål så att man kan krypa ut från lekplatsen.

BILAGA 8

Förslag på en hinderbana

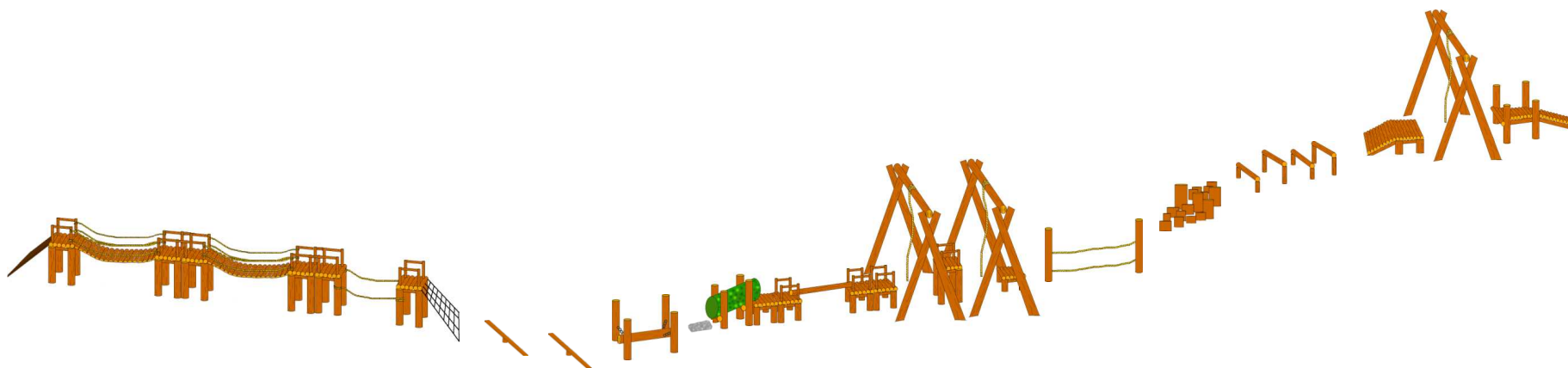

Bild1: Hinderbanan i sin helhet

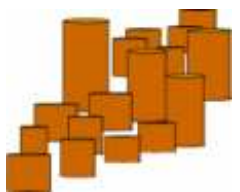

Bild 2: Hinder nr 1, 2 och 3 i lite större storlek

Bild 3: Hinder nr 4,5,6,7,8 och 9 i större storlek

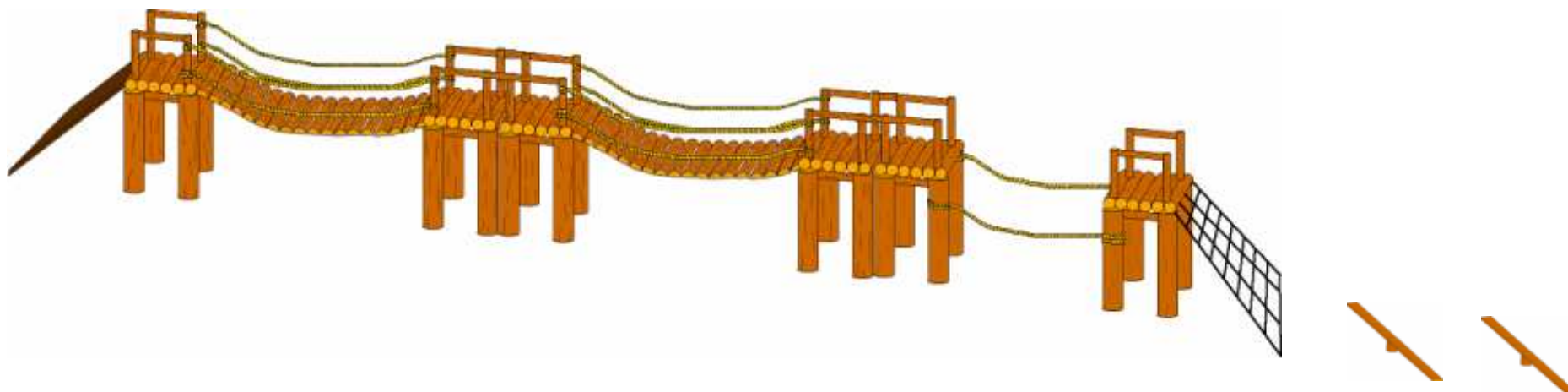

Bild 4: Hinder 10,11,12 och 13 samt avslutningen på banan i större storlek.

Beskrivning

Hinder 1: Ett svängrep

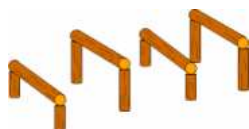
Motorik: Hindret bidrar inte mycket till den motoriska träningen, men det innebär en kombinationsrörelse – både gunga, hålla fast sig och släppa taget vid rätt tillfälle samt landa. Det är dock främst valt för den stimulans det tillför till banan.

Säkerhet: Den stora säkerhetsaspekten här är att repet måste hålla rätt avstånd till de fasta elementen i hindret (se kapitlet om säkerhet). Landningsytan skall vara lägre i höjd än den man slänger sig från.

Stimulans: Hindret är ett fart- och fläkthinder vilket enligt min studie var väldigt populärt, därför är det bra att ta med i en bana. Det är första hindret på banan och börjar med en ramp upp vilket kan tydas som en tydlig början på "något". En tydlig början av banan har jag bedömt som en essentiell del av en hinderbana.

För att ytterligare stärka effekten skulle man kunna ha två sådana efter varandra om utrymmet tillåter.

Hinder 2: Hinder-hinder

Motorik: Här krävs en kombinationsrörelse genom att man både klättrar över och kryper under och ger träning till båda momenten.

Säkerhet: Inga säkerhetsnormer beskriver det här hindret, eftersom det inte innebär några höga fallhöjder. Jag skulle dock vilja mena att de lägre hindren inte får vara för nära de högre eftersom man faktiskt kan trilla i farten. Man måste ha plats för ta sig över de högre hindren utan att slå i de lägre.

Stimulans: Hindret stimulerar till hastighet.

Hinder 3: Hoppstubbar

Motorik: Hoppstubbar tränar balansen, men även förmågan att hoppa vilket kräver både benstyrka och balans.

Säkerhet: Åtminstone de högre stubbarna bör förses med gummi eller dylikt för att hindra att de blir extremt hala i våt väderlek eller till följd av alger. Även de små kan utrustas med sådana eftersom risken att man faller på dem är lika stor, men fallhöjden blir lägre.

Stimulans: Hoppelementen i banorna har varit ganska uppskattade, särskilt på Astrid Lindgrens värld där det var stenar. De bidrar till att ge banan fart och föra den framåt. Jag har i min bana bara ritat in ett sådant element, men jag anser att man med fördel kan föra in fler, både med stubbar och med stenar.

Hinder 4: Repgång med ett handrep

Motorik: Balans krävs för de flesta andra rörelser man gör och kan alltid tränas mer.

Säkerhet: Här skall avstånd mellan repen och deras spänst följa normerna som finns för klätterlinor (se säkerhetskapitlet).

Stimulans: Även repgångar har varit populära i mina studier, man kan gunga på dem, och framför allt kan man gunga ner andra. De bidrar alltså till den lilla tävlingsanda som jag kunnat ana under observationerna.

Hinder 5: Nivåklättring

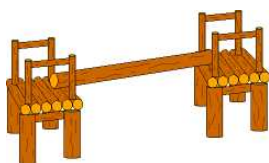
Motorik: Ett tämligen krävande hinder och kanske inte alls lämpligt för mindre barn (åtminstone inte med så höga höjder). Här tränas klättring, vilket kräver både muskelstyrka och balans.

Säkerhet: Detta är också banans ur säkerhetssynpunkt mest tveksamma hinder. Jag har räknat med att den högsta plattformen är på ca 1,70 m höjd, den första och lägsta plattformen på 50 cm höjd och den sista på 1,10. På grund av höjderna har jag enligt normerna varit tvungen att sätta räcken, men eftersom man måste ta sig upp och ner på två av sidorna är det inte räcker runt om. På många av de hinderbanor jag har studerat har det inte funnits några räcken trots höjden, men jag har bedömt det så att det skulle förstöra hindrets intention om man hade räcken på dem. Här kan det dock vara relevant eftersom det är en så liten yta. De kan också vara till hjälp när man klättrar upp. En annan säkerhetsaspekt här är fallutrymme. En höjd på 1,70 kräver 1,63 meters fallutrymme till nästa hinder. Detta gör att det kan vara svårt att ta sig upp. Man kan naturligtvis "tulla" på normerna något, ända tills det sker en olycka.

Stimulans: Det här är ett hinder som jag inte har sett på någon bana, därför kan det vara roligt genom sin "ny-het". Vill man avancera det lite kan man sätta upp fler plattformar.

Ett sätt att minska konstruktionens klumpighet skulle kunna vända på bockarna, alltså, istället för att en bock håller upp ett rep är det en stor bock som håller upp alla. Där får man dock tänka på hållfastheten.

Hinder 6: Balansstock

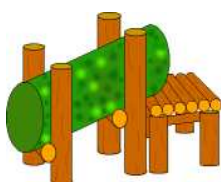

Motorik: Här tränas balans på fast underlag. Beroende på vilken ålder barnen är i kan man variera höjden och längden på hindret.

Säkerhet: Underlaget måste vara anpassat för fallhöjden och inget hårt får finnas under stocken.

Stimulans: Den här typen av hinder är mest en slags hinder som för en vidare på banan. Inte särskilt stimulerande i sig, men bidrar till variationen på banan. Sedan finns det naturligtvis barn som tycker att balansgång är extra roligt och vice versa.

Hinder 7: Tunnel

Motorik: I tunneln tränas krypning.

Säkerhet: Det finns normer som styr storlek på tunnelöppning och lutningar.

Stimulans: Ett okomplicerat hinder som man ändå kan ha tämligen skoj med, främst kanske om man är lite mindre då det innebär ett spänningsmoment att ge sig in i ett mörkt rör och krypa neråt. Detta hinder kan även utvecklas och göras längre och luta både upp och neråt.

Man kan även klättra över det, för

Hinder 8: Sten

Motorik: Tränar balansen.

Säkerhet: Finns inga normer som reglerar detta hinder.

Stimulans: Så som jag har ritat min bana ligger stenen där bara för att man skall kunna kliva på den när man kommer ut ur röret och fyller ingen egentlig funktion varken motoriskt eller stimulansmässigt. Däremot kan man med fördel lägga flera stenar efter varandra och få in hoppmomentet. Stenen bidrar dock till att man inte nuddar marken mellan röret och nästa hinder.

Hinder 9: Rörlig balansstock

Motorik: Ett hinder som tränar balansen. Det är dock tämligen svårt och kanske därför inte lämpligt för mindre barn, de bör ha en trögare konstruktion. Svårighetsgraden avgörs även av längden på stocken.

Säkerhet: Fallutrymmet skall vara befriat från hårda saker att falla på.

Stimulans: Ett svårt hinder som man kan utmana varandra på, det är också en typ av hinder som jag har sett barn leka andra saker på. Det kan alltså användas även om man inte vill springa banan. Om man gör det för långt kan det dock bli för svårt och risken är att barnen helt enkelt hoppar över det.

Hinder 10: Gungbrädor

Motorik: Tränar balansen.

Säkerhet: Det viktigaste här är att man tänker på fallutrymme, och på att konstruktionen håller för belastning av flera barn samtidigt.

Stimulans: Här är ett gunghinder som varit väldigt populärt under mina studier. Om barnen inte vill springa över dem kan de gunga på dem. Hindret ger dem även tillfälle att lära sig mekaniken bakom en gungbräda, något som de barnen jag studerade såg ut att sakna. Att föra in gunghindren i banan tror jag är ett bra sätt att stimulera till användning. Detta hinder stimulerar även till spring. Jag har ritat in två stycken men man kan lägga in fler om man så önskar, och på fler ställen.

Hinder 11: Klätternät

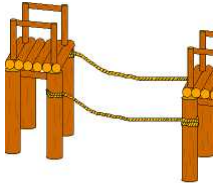

Motorik: Hindret tränar klätterförmågan

Säkerhet: Här måste man se till att nätets maskor är så pass stora att man inte fastnar med exempelvis ett huvud.

Stimulans: Nätet fungerar här som steg upp till nästa hinder, eventuellt skulle man även kunna ha tävling upp.

Hinder 12: repgång med repen i nästan samma nivå

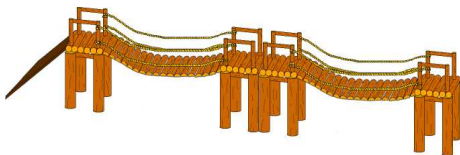

Motorik: Tränar balans och kräver även mycket styrka. Inget hinder för små barn. Svårighetsgraden blir större ju längre ifrån varandra repen är, och hur långt man gör det.

Säkerhet: Följ normerna för klätterrep och städa undan hårda föremål under hindret.

Stimulans: Det här är ett krävande hinder men som kan vara rätt skoj när man väl får grepp om det. Man bör dock inte göra det för långt eftersom det kan tänkas att barnen då väljer att hoppa över det.

Hinder 13: Hängbro med avslutande rutschkana

Motorik: Tränar löpning, eller hoppning beroende på hur man väljer att ta sig över. Bidrar även till balansen.

Säkerhet: Ett hinder av den här typen är alltid farligt eftersom barnen ofta är väldigt många på det och gör olika saker som kan störa ut varandra. Man måste se till att den inte är för brant, att de inte kan fastna med fötter eller fingrar, att repen eller kedjorna fungerar som räcken osv. Nedanför rutschkanan får inga hårda föremål förekomma.

Stimulans: Ett hinder som är mycket uppskattat, det stimulerar till spring och stoj, ett fat och fläkthinder i all sin glans. Att avsluta med en rutschkana är ett tydligt avslutande av banan som tillsammans med en tydlig start ger ett tydligt sammanhang.

Avslutande ord om banan

Den här banan är en bana som kommer att kräva mycket plats, men man kan alltid minska ner den eller förstora den som man vill efter ens förutsättningar. Efter att ha suttit och ritat den har jag kommit fram till att en hinderbana är flexibel, man måste bara veta vem och vad man anpassar den för.

När det gäller just den här banan skulle jag vilja placera den i kuperad terräng, det gör att hindren blir något svårare pga. lutningen. Den blir dock inte sämre av att stå på plan mark. En del av hindren är inte anpassade för barn i sexårsåldern, men det är inte särdeles svårt att minska ner svårighetsgraden, eller för den delen öka den. Jag skulle tro att idealåldern för denna bana ligger i nio-tioårsåldern och uppåt.